

Konsekvensutredning avseende förslag till föreskrifter med anledning av införandet av ämnesbetyg i anpassade gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå

- Förslag till ämnesplaner för de ämnen som ingår i de nationella programmen i anpassade gymnasieskolan och som även ska gälla inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå
- Förslag till programstrukturer för samtliga nationella program i anpassade gymnasieskolan
- Förslag till föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne i gymnasieskolan och i anpassade gymnasieskolan
- Förslag till föreskrifter om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i vissa ämnen i anpassade gymnasieskolan

Innehållet i konsekvensutredningen utgår från 6–8 §§ i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Sammanfattning

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2023¹ avseende Statens skolverk har myndigheten i uppdrag att genomföra förberedelser för ämnesbetyg. Skolverket ska i enlighet med propositionen *Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper* (prop. 2021/22:36) och beslutade ändringar i skollagen (2010:800) förbereda för en övergång till ämnesbetyg i gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå samt kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå.²

Skolverket lämnar i denna andra remissomgång förslag på

- ämnesplaner för ämnen som ingår i en ämneslärarexamen enligt 4 kap. förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare³
- ämnesplaner för s.k. vissa ämnen
- ämnesplaner för yrkesämnena

¹ Regeringens dnr U2022/03031, U2022/03625, U2022/03626 m.fl.

² Den 2 juli 2023 byter gymnasiesärskolan och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning namn till anpassad gymnasieskola respektive kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning. Ändringarna i skollagen (2010:800) införs till följd av propositionen *Elevhälsa och stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning* (prop. 2021/22:162).

³ Ämneslärarexamen regleras i bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100) och ämneskombinationerna regleras i 4 kap. förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare.

- programstrukturer för de nationella programmen i gymnasieskolan
- programstrukturer för de nationella programmen i anpassade gymnasieskolan
- vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne
- vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i vissa ämnen i gymnasieskolan
- vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i vissa ämnen i anpassade gymnasieskolan.

Skolverket har valt att redovisa förslagen i två konsekvensutredningar, en för gymnasieskolan och en för anpassade gymnasieskolan. I denna konsekvensutredning redovisas Skolverkets förslag avseende anpassade gymnasieskolan inklusive kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

Förslagen och de konsekvenser som redovisas i denna konsekvensutredning utgår från de tidigare förslag som Skolverket redovisade till regeringen den 16 september 2022. Dessa förslag remitterades av Skolverket den 9 februari till 10 maj 2022. Denna konsekvensutredning avser förslag till föreskrifter om ämnesplaner för de ämnen som ingår i de nationella programmen inom anpassade gymnasieskolan och som även ska gälla inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå, föreskrifter om programstrukturer för de nationella programmen inom anpassade gymnasieskolan, föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne och föreskrifter om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i vissa ämnen i anpassade gymnasieskolan⁴.

Ämnesbetygsreformen syftar till att ge bättre förutsättningar till fördjupat lärande och lärande över tid där betyget ska spegla elevens kunskaper i ämnet som helhet. Ett ytterligare syfte är att ge bättre planeringsförutsättningar för lärare.

Modellen för ämnesbetyg innebär att ämnen delas upp i nivåer i stället för dagens kurser och att progressionen i ämnena förstärks för att skapa bättre förutsättningar för elevernas lärande över tid. Skolverket bedömer att nivåer i ett ämne ska bygga på varandra och att en överliggande nivå ska förutsätta kunskaper från den underliggande nivån. Eftersom betygsriterierna behöver fungera för samtliga nivåer i ämnet, är de betygsriterier som föreslås mindre detaljerade än dagens betygsriterier. Skolverket lämnar förslag när det gäller hur ämnen avgränsas och hur programmets uppbyggnad ser ut. Förslagen innehåller också innehållsliga förändringar för att säkerställa att ämnen och program är uppdaterade och relevanta.

För den ämnesutformade anpassade gymnasieskolan föreslår Skolverket programstrukturer för varje nationellt program som utgår från ämnen och nivåer i dessa ämnen. I september 2022 redovisade Skolverket förslag till regeringen om de nationella programmets benämning som regleras i bilaga 3 till skollagen (2010:800) och de delar av programstrukturen som regleras i bilaga 2 till gymnasieförordningen (2010:2039).⁵ Det är regeringen som beslutar hur dessa förslag ska hanteras vidare. Förslagen i denna remiss utgår från de förslag som har redovisats till regeringen och omfattar ämnen och nivåer i ämnen inom det programgemensamma utrymmet, inriktningarna och programfördjupningen.

⁴ "Vissa ämnen" innebär i denna konsekvensutredning ämnen som regleras i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2017:102) om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för vissa ämnen i gymnasieskolan. "Vissa ämnen" är ur behörighetshänseende ämnen som inte kan ingå i en ämnesläroexamen, och som inte heller är yrkesämnen. En lärare som redan är behörig att undervisa i ett eller flera ämnen i gymnasieskolan eller gymnasieskolan kan få behörighet att undervisa i ett eller flera "vissa ämnen" genom att visa relevant kompetens för ämnet eller ämnena. Relevant kompetens i ett ämne består av för ämnet relevanta högskolestudier eller likvärdiga kunskaper och kompetenser.

⁵ Skolverkets regeringsredovisning den 16 september 2022, dnr. 2020:1822.

Skolverkets samtliga förslag till ämnesplaner och programstrukturer som omfattas av denna konsekvensutredning finns i bilagor på Skolverkets webbplats. Där finns även förslag till föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne i gymnasieskolan och i anpassade gymnasieskolan och förslag till föreskrifter om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i s.k. vissa ämnen i gymnasieskolan och i anpassade gymnasieskolan.

Skolverket har gjort bedömningen att i denna remissomgång endast redovisa åtta styrdokument på sådant sätt de formellt kommer att vara utformade när de är beslutade och kungjorda som en författning, till exempel förslag avseende ämnesplan för ämnet *trafikanterkunskap* och programstrukturen för programmet för hälsa, vård och omsorg.

Enligt regeringens proposition om ämnesbetyg bör Skolverket eftersträva en så smidig och automatiserad hantering som möjligt när det gäller ändringar av lärares behörighet i legitimationerna. I propositionen konstateras vidare att en ansökan normalt sett är förenad med en avgift för den sökande och att det kan finnas behov av att se över regelverket om avgifter i det avseendet.

Förändringarna kommer att medföra behov av informations- och implementeringsinsatser samt behov av uppdatering av lärares legitimationer.

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Innehåll	4
Bakgrund.....	6
Omfattning och avgränsningar	7
A Allmänt.....	9
1. Beskrivning av Skolverkets överväganden och förslag.....	9
Möjligheter och begränsningar med ett ämnesutformat system	9
Ämnesbetyg ställer krav på ämnesplanernas konstruktion.....	10
Mål.....	11
Nivåer	11
Centralt innehåll och progression.....	12
En uppsättning betygsriterier.....	12
Nya värdeord i anpassad gymnasieskola.....	13
Ämnen behöver delas.....	13
Bildningsbegreppet, det tredelade uppdraget och vissa andra övergripande aspekter i styrdokumentet för anpassade gymnasieskolan.....	13
Särskilda förutsättningar för komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå.....	14
Kopplingen till ett framtida yrkesliv behöver stärkas för anpassade gymnasieskolan .	15
Anpassade gymnasieskolans programstrukturer	15
Garanterad undervisningstid	16
Gymnasiegemensamma ämnen i anpassade gymnasieskolan	17
Engelska	17
Estetisk verksamhet.....	17
Historia	18
Idrott och hälsa	18
Matematik.....	19
Naturkunskap	19
Religionskunskap	20
Samhällskunskap	20
Svenska och svenska som andraspråk.....	21
Svenska	22
Svenska som andraspråk.....	22
Nationella program i anpassade gymnasieskolan.....	22
Programmet för estetiska verksamheter	23
Ämnesplaner på programmet för estetiska verksamheter	23
Programmet för fastighet och byggnation	27
Ämnesplaner på programmet för fastighet och byggnation.....	27
Programmet för fordonsvård och godshantering	28
Ämnesplaner på programmet för fordonsvård och godshantering.....	29
Programmet för handel och service	32
Ämnesplaner på programmet för handel och service	32
Programmet för hantverk och produktion.....	33
Ämnesplaner på programmet för hantverk och produktion.....	34
Programmet för hotell, restaurang och bageri.....	35
Ämnesplaner på programmet för hotell, restaurang och bageri	35
Programmet för hälsa, vård och omsorg.....	37
Ämnesplaner på programmet för hälsa, vård och omsorg	37
Programmet för samhälle, natur och språk.....	39
Ämnesplaner på programmet för samhälle, natur och språk	40

Programmet för skog, mark och djur	41
Ämnesplaner på programmet för skog, mark och djur.....	41
Ämnesplaner som finns på flera program.....	45
Ämnesplaner för döva och hörselskadade	48
2. Förslag till föreskrifter som rör behörighet för lärare.....	48
Ämnen i anpassade gymnasieskolan som motsvaras av ämnen i anpassade grundskolan.....	49
Förslag till föreskrifter om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i vissa ämnen i anpassade gymnasieskolan.....	49
Förslag till föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne.....	50
Skolverket och UHR har enats om principer för hur föreskrifterna ska vara utformade	50
3. Beskrivning av alternativa lösningar för det Skolverket vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd.....	51
4. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen	52
5. Uppgifter om de bemyndiganden som Skolverkets beslutanderätt grundar sig på	53
6. Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen	53
6.1 Kostnadsmässiga konsekvenser	53
6.2 Konsekvenser för lärarlegitimation.....	54
6.3 Jämställdhetsperspektiv och funktionshinderperspektiv	57
6.4 Nationella minoriteter.....	57
6.5 Konsekvenser för elever.....	57
7. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.....	58
8. Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser	58
B Kommuner och regioner	60
C Företag.....	60
D Samråd	61
E Kontaktpersoner.....	61

Bakgrund

Begreppsanvändning med anledning av att gymnasiesärskolan och kommunal vuxenutbildning (komvux) som särskild utbildning byter namn

Den 2 juli 2023 byter gymnasiesärskolan och komvux som särskild utbildning namn till anpassad gymnasieskola respektive komvux som anpassad utbildning.⁶ De förslag till ämnesplaner och programstrukturer som Skolverket nu remitterar ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025 och förslagen har därför utformats i enlighet med de kommande benämningarna för dessa skolformer. Begreppet gymnasiepoäng i anpassad gymnasieskola ersätter begreppet gymnasiesärskolepoäng och har förts in i bilaga 4 till skollagen. Det nya begreppet används därför i denna konsekvensutredning. Genom ändringar som har förts in i gymnasieförordningen har även begreppet gymnasiesärskolegemensamma ämnen ersatts av begreppet gymnasiegemensamma ämnen i anpassad gymnasieskola och begreppet gymnasiesärskolebevis har ersatts av begreppet gymnasiebevis avseende anpassad gymnasieskola. Även dessa nya begrepp används därför nedan.

Bakgrund till uppdraget

Utgångspunkten till de förslag som Skolverket redan har remitterat och till de förslag som redovisas i denna konsekvensutredning är riksdagens beslut om propositionen *Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper* (prop. 2021/22:36) som fattades den 23 februari 2022. Beslutet innebär bland annat att ämnesbetyg ska ersätta kursbetyg när det gäller gymnasieskolan, anpassad gymnasieskola, komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå. Syftet med ämnesbetygsreformen är att ge bättre förutsättningar för fördjupat lärande och lärande över tid och motivation för eleverna att genomföra utbildningen. Ämnesbetygen ska bättre spegla elevers kunskaper i ämnet som helhet än som separata kursbetyg. Lärare ska därmed få bättre förutsättningar att planera och genomföra undervisningen utifrån hela ämnet.

Regeringsuppdrag att genomföra förberedelser för ämnesbetyg

Enligt Skolverkets regleringsbrev för budgetåret 2023⁷ har myndigheten i uppdrag att genomföra förberedelser för ämnesbetyg. Skolverket ska i enlighet med propositionen *Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper* (prop. 2021/22:36) och beslutade ändringar i skollagen förbereda för en övergång till ämnesbetyg i anpassad gymnasieskola och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå. I uppdraget ingår att genomföra implementeringsinsatser utformade för de olika skolformerna. Vid genomförandet av uppdraget ska myndigheten föra en dialog med Universitets- och högskolerådet och Centrala studiestödsnämnden. Myndigheten ska löpande hålla Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) informerat om uppdraget. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 10 januari 2025.

Myndighetens instruktionsenliga uppdrag

Enligt myndighetens instruktion ska Skolverket kontinuerligt bedöma behovet av utveckling av läroplaner och andra styrdokument för skolväsendet som regeringen beslutar om. Myndigheten ska vid behov föreslå ändringar av dessa samt även utforma och kontinuerligt utveckla de styrdokument som myndigheten har bemyndigande att meddela föreskrifter om.⁸ I samband med uppdraget om att förbereda för ett införande av ämnesbetyg har myndigheten gjort bedömningen att arbetet enligt instruktionen ska

⁶ Riksdagen beslutade den 21 juni 2022 om propositionen *Elevbälsa och stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning*, prop. 2021/22:162, bet. 2021/22:UbU27, rskr. 2021/22:429.

⁷ <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?rbid=23208>.

⁸ 5 § förordningen (2015:1047) med instruktion för Statens skolverk.

bedrivs parallellt med regeringsuppdragen som rör införandet av ämnesbetyg⁹ så att de styrdokument som beslutas inför ett införande av ämnesbetyg 2025 är uppdaterade och relevanta. De olika delarna – regeringsuppdragen och myndighetens uppdrag enligt instruktionen – har hanterats integrerat i arbetet. Förslag till förändringar utifrån de olika uppdragen beskrivs samlat i denna konsekvensutredning.

Skolverket har redovisat delar av uppdraget till regeringen

Skolverket redovisade till regeringen i september 2022 de delar av uppdraget som innehåller förslag som kräver ändringar dels i skollagen och som beslutas av riksdagen, dels på förordningsnivå och som beslutas av regeringen.¹⁰ Det som redovisades var förslag till examensmål, programmål, ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena och de delar i programstrukturen för de nationella programmen som regeringen beslutar om. Innan förslagen redovisades till regeringen remitterades förslagen under våren 2022.¹¹ Skolverkets förslag i denna konsekvensutredning utgår från de tidigare förslag som myndigheten har redovisat till regeringen. Eftersom regeringen ännu inte fattat några beslut kan förutsättningarna för Skolverkets förslag komma att ändras beroende på vad regeringen beslutar att gå vidare med.

Omfattning och avgränsningar

De förslag som Skolverket arbetar med inom ämnesbetygsreformen utmynnar i tre olika remissomgångar. Denna konsekvensutredning behandlar de förslag som remitteras i den andra omgången och rör anpassade gymnasieskolan och i delar, komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå. Skolverket avser att efter denna remissomgång besluta om de remitterade förslagen inför ett införande av ämnesbetyg hösten 2025.

Förslag till ändringar i de styrdokument som beslutas av Skolverket:

- programstrukturer¹² för de nationella programmen i anpassade gymnasieskolan
- ämnesplaner för samtliga övriga ämnen som hör till de nationella programmen i anpassade gymnasieskolan och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå inklusive de gymnasiegemensamma ämnena i anpassade gymnasieskolan
- föreskrifter som reglerar behörighet att undervisa i yrkesämnena i anpassade gymnasieskolan¹³ respektive föreskrifter om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i vissa ämnen i anpassade gymnasieskolan¹⁴.

⁹ Redovisning av uppdrag om införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och inom komvux på gymnasial nivå och som särskild utbildning på gymnasial nivå samt uppdrag om att lämna förslag till åtgärder som rör hantverksprogrammet, dnr. 2020:1822.

¹⁰ Redovisning av uppdrag om införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och inom komvux på gymnasial nivå och som särskild utbildning på gymnasial nivå samt uppdrag om att lämna förslag till åtgärder som rör hantverksprogrammet, dnr. 2020:1822.

¹¹ Konsekvensutredning avseende förslag med anledning av införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och inom komvux på gymnasial nivå och som särskild utbildning på gymnasial nivå, dnr. 2022:55.

¹² En programstruktur är uppbyggd av respektive nationellt program i anpassade gymnasieskolan enligt Skolverkets föreskrifter (SKOLFS) för respektive program.

¹³ Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne.

¹⁴ ”Vissa ämnen” innebär här ämnen som regleras i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2017:102) om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för vissa ämnen i anpassade gymnasieskolan. ”Vissa ämnen” är i behörighetshänseende ämnen som inte kan ingå i en ämneslärarexamen, och som inte heller är yrkesämnena. En lärare som redan är behörig att undervisa i ett eller flera ämnen i gymnasieskolan kan få behörighet att undervisa i ett eller flera ”vissa ämnen” genom att visa relevant kompetens för ämnet eller ämnena. Relevant kompetens i ett ämne består av för ämnet relevanta högskolestudier eller likvärdiga kunskaper och kompetenser.

I denna konsekvensutredning presenteras förslag för de nio nationella programmen i anpassade gymnasieskolan och tillhörande ämnesplaner som även ska gälla inom komvux som anpassad utbildning inom komvux på gymnasial nivå. I konsekvensutredningen presenteras först ämnesplanerna för de ämnen som är gymnasiegemensamma i anpassade gymnasieskolan. Därefter presenteras programstrukturen för respektive program och förslagen till ämnen som ingår i programmen. De ämnesplaner som finns på flera av programmen redovisas under rubriken *Ämnesplaner som finns på flera program*.

Ämnesplaner för döva och hörselskadade redovisas under rubriken *Ämnesplaner för döva och hörselskadade*.

I bilagorna till konsekvensutredningen presenterats respektive programstruktur i sin helhet och de ämnesplaner som ingår i de nationella programmen i anpassade gymnasieskolan.

Skolverket planerar en tredje remissomgång vid årsskiftet 2023 – 2024. Den kommer omfatta ämnesplanen *eurytmi* för Waldorf-utbildningar samt ämnesplaner för *modersmål* och *minoritetsspråk*. Eventuella förslag till ytterligare ämnen, där behov har framkommit i samband med denna remiss, kan också komma att remitteras i den tredje remissomgången. Myndigheten avser även att i ett senare skede remittera ytterligare föreskrifter, bland annat föreskrifter om olika betygsdokument.

Av Skolverkets uppdrag enligt regleringsbrevet för 2022 framgick att om myndigheten bedömer att vissa förändringar behöver göras i de nationella programmens innehåll och att det är lämpligt att göra dessa i samband med en övergång till ämnesbetyg ska Skolverket lämna förslag till sådana justeringar¹⁵. Myndigheten har dock inte fått i uppdrag att genomgripande förändra innehållet i de aktuella skolformerna. Arbetet har därför inte syftat till att ta fram helt nya program, undantaget det särskilda regeringsuppdraget om hantverksprogrammet. Utgångspunkten är i stället att det nuvarande kunskapsinnehållet i huvudsak ska anpassas och uppdateras inom ramen för befintliga program och ämnen. Däremot kan till exempel förändrade behov i arbetslivet och delning av ämnen innebära att de föreslagna förändringarna är mer omfattande i vissa ämnen och program än andra.

Inför regeringsuppdraget om att förbereda för ett införande av ämnesbetyg och inom ramen för Skolverkets instruktionsenliga uppdrag att kontinuerligt revidera styrdokumentet, har Skolverket genomfört en behovsanalys¹⁶. I det arbetet identifierades bland annat behovet av att i linje med modellen för ämnesbetyg säkerställa en tydlig progression mellan nivåerna i ämnesplanerna, att ta fram en uppsättning betygskriterier som ska gälla för samtliga nivåer i ämnet samt att skapa mer sammanhållna ämnen (se vidare under rubriken *Ämnesbetyg ställer krav på ämnesplanernas konstruktion*). Ett annat behov som identifierades var att se över det centrala innehållets omfattning i relation till undervisningstid och poäng. Vidare identifierades ett behov av att säkerställa bildningsperspektivet i utbildningarna och att förstärka det tredelade uppdraget, det vill säga att anpassade gymnasieskolan i enlighet med skollagen ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet, samt motsvarande för övriga berörda skolformer. Ytterligare behov som identifierades i det förberedande arbetet var att på ett bättre sätt förstärka kopplingen till ett framtida yrkesliv på de nationella programmen i anpassade gymnasieskolan och inom komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

I genomförandet av uppdraget har Skolverket genomfört samråd med representanter för Skolverkets olika målgrupper, till exempel lärare, rektorer, elever, myndigheter och branschföreträdare. Under avsnitt D nedan presenteras det samrådsarbete som Skolverket har genomfört.

¹⁵ Regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Statens skolverk.

¹⁶ Skolverket, dnr. 2020:131.

Nedanstående förslag redovisades till regeringen 16 september 2022 och berörs därför inte av denna konsekvensutredning. Förslagen i denna remiss bygger dock vidare på förslagen som tidigare redovisats till regeringen.

Förslag som har redovisats till regeringen:

- examensmål för de nationella programmen inklusive vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år
- programmålen för de nio nationella programmen i anpassade gymnasieskolan
- de programgemensamma ämnena och deras poängomfattning för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan
- de nationella inriktningarna som anges i bilaga 1 till gymnasieförordningen,
- ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena¹⁷
- de gymnasiegemensamma ämnena i anpassade gymnasieskolan, deras namn och poängomfattning
- ändringar rörande hantverksprogrammet som föreslås avvecklas och inriktningen *textil design* föreslås flyttas till estetiska programmet och byta namn till *modedesign*. Förslagen innebar vidare att ett nytt program, *frisör- och stylistprogrammet*, föreslås inrättas.

A Allmänt

1. Beskrivning av Skolverkets överväganden och förslag

Skolverket vill med förslagen i denna remiss skapa ämnen som fungerar väl med ämnesbetyg och programstrukturer som är framtagna för en ämnesutformad anpassad gymnasieskola i enlighet med riksdagens beslutade proposition. Nuvarande programstrukturer och ämnen är inte framtagna för en ämnesutformad anpassad gymnasieskola med ämnesbetyg. Som en konsekvens behöver även föreskrifterna som rör behörighet att undervisa i olika ämnen anpassas till de nya ämnena.

Möjligheter och begränsningar med ett ämnesutformat system

Ämnesbetygsreformen syftar till att ge eleverna bättre förutsättningar till fördjupat lärande än vad dagens kursutformning gör. Ämnesbetyg bör i högre grad ge förutsättningar för ett lärande över tid där betyget ska spegla elevens kunskaper i ämnet som helhet. Ett ytterligare syfte är att ge bättre planeringsförutsättningar för lärare.

Modellen för ämnesbetyg innebär att ämnen ska delas upp i nivåer i stället för dagens kurser och att progressionen i ämnena förstärks för att skapa bättre möjlighet för elevers lärande över tid. Skolverket bedömer att nivåer i ett ämne ska bygga på varandra och att en överliggande nivå ska förutsätta kunskaper från den underliggande nivån. Eftersom betygskriterierna behöver fungera för samtliga nivåer i ämnet, innebär det att de betygskriterier som föreslås är mindre detaljerade än dagens betygskriterier. Skolverket lämnar förslag när det gäller hur ämnen avgränsas och hur programmets uppbyggnad ser ut. Förslagen innehåller också innehållsliga förändringar för att säkerställa att ämnen och program är uppdaterade och relevanta.

Skolverket anser att modellen kan bidra till de syften som beskrivs ovan. Framför allt innebär systemet att det är elevens betyg på visade kunskaper i slutet av ett ämne som kommer med i elevens gymnasiebevis avseende anpassade gymnasieskolan. Samtidigt har

¹⁷ Redovisning av uppdrag om införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som särskild utbildning på gymnasial nivå samt uppdrag om att lämna förslag till åtgärder som rör hantverksprogrammet, dnr. 2020:1822.

Skolverket i arbetet kunnat konstatera att förväntningarna på systemet med ämnesbetyg riskerar att vara större än vad premisserna tillåter. Det är inte säkert att de positiva effekterna av ämnesbetyg blir så omfattande som det ibland kan framstå. Eftersom ämnesbetyg föreslås införas i ett befintligt system kommer det att medföra fördelar i form av flera längre och mer sammanhållna ämnen. Det är samtidigt viktigt att bevara det som fungerar väl inom dagens system. Behovet av flexibilitet är till exempel fortsatt stort inom den anpassade gymnasieskolan för att utbildningen ska kunna tillgodose varje elevs behov och förutsättningar. Möjligheten att inom ramen för ett program i den anpassade gymnasieskolan läsa nivåer av ämnen från gymnasieskolan behöver därför kvarstå. Ämnesbetyg kommer vidare att kombineras med dagens system med gymnasiepoäng i anpassad gymnasieskola och minsta garanterad undervisningstid. Det innebär inte per automatik mer tid för undervisning i respektive ämne. Beslut om undervisningstid kommer att fattas utifrån samma regelverk som idag.

Utgångspunkten för Skolverkets genomförande av uppdraget är att det nuvarande kunskapsinnehållet i program och ämnen anpassas i relation till ämnesbetyg. Förslagen innebär också relevanta uppdateringar av ämnen och program utifrån teknik- och samhällsutveckling. Skolverket har dock inte haft i uppdrag att genomgripande förändra innehållet i de aktuella skolformerna. Det har dels framförts önskemål från målgrupper och intressenter om ändringar i innehåll i olika ämnen och program, dels framgått tydliga behov av justeringar. Skolverket har strävat efter att balansera de ramar som ämnesbetygsmodellen sätter med övriga förutsättningar som gäller för de aktuella skolformerna och i förhållande till alla de synpunkter som framkommit i myndighetens arbete med uppdraget. Syftet med remissförfarandet är att hämta in värdefulla synpunkter och få syn på ytterligare behov av justeringar när det gäller de aktuella förslagen. Skolverket välkomnar remissinstansernas synpunkter och förslag.

Ämnesbetyg ställer krav på ämnesplanernas konstruktion

I den av riksdagen beslutade propositionen om ämnesbetyg framgår att progressionen i ämnena behöver förstärkas för att modellen ska fungera samt att ämnen ska delas upp i nivåer i stället för dagens kurser.¹⁸ Skolverkets förslag innebär att nivåer i ett ämne ska bygga på varandra och att en nivå ska förutsätta kunskaper från den underliggande nivån. Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper på den aktuella nivån i förhållande till de betygskriterier som har föreskrivits för ämnet som helhet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper på den aktuella nivån. Enligt modellen för ämnesbetyg ska det enligt riksdagens beslut finnas en uppsättning betygskriterier för hela ämnet, i stället för dagens betygskriterier som finns för varje kurs i ämnet.

Detta medför att såväl målen som betygskriterierna behöver fungera för samtliga nivåer i ämnet, vilket innebär att de behöver vara mindre detaljerade än de är idag. När betyg sätts på en nivå görs det utifrån betygskriterierna och det centrala innehållet i den aktuella nivån. Ett godkänt betyg omfattar alltid samtliga poäng eleven har läst i ämnet till och med den senaste godkända nivån. Denna modell är den som Skolverket har haft att utgå från i arbetet.

För att stödja ett införande av ämnesbetyg har modellen för hur ämnesplaner idag är utformade behövt ses över och anpassas utifrån den beslutade propositionen om ämnesbetyg. Skolverket har analyserat den nuvarande modellen för ämnesplaner och konstaterat att grundstrukturen i form av syftestext inklusive målen för ämnet¹⁹, centralt innehåll och betygskriterier även fortsatt är lämplig. Modellen med syftestext, mål, centralt

¹⁸ Prop. 2021/22:36 s. 76 ff.

¹⁹ Ämnets syfte avslutas med ett antal mål i punktform. Målen fokuserar på de kunskaper i ämnet som ska betygssättas och det finns därför en relation mellan målen och betygskriterierna.

innehåll och betygs-kriterier ger även ett sammanhållet system med övriga skolformer. Skolverket bedömer att det behövs en förskjutning av tyngdpunkten i ämnesplanerna, från betygs-kriterier, som behöver bli mindre detaljerade, till ämnets syfte och centrala innehåll. Detta ligger som redan nämnts i linje med de förändringar som har genomförts i revideringen av kursplanerna i anpassade grundskolan. Det ligger också i linje med att systemet med ämnesbetyg innebär ett större fokus på lärande och kunskapsutveckling.

Det centrala innehållet behöver skrivas så tydligt att det ger tillräcklig vägledning för lärarnas planering av undervisningen samtidigt som det beskriver progression mellan nivåerna. Detta behöver sammanvägas med såväl konstaterade behov av att minska mängden stoff i vissa ämnen, att värna om lärares professionella utrymme, samt att visst innehåll med nödvändighet måste ingå enligt önskemål från olika målgrupper. Dessa faktorer har noga sammanvägts i arbetet.

Mål

Varje ämnesplan inleds idag med en syftestext som beskriver vilka kunskaper eleven ska få möjlighet att utveckla i undervisningen. Syftet avslutas med ett antal punkter som fungerar som mål för ämnet som helhet. Målen anger vilka kunskaper och förmågor som ska betygs-sättas. Idag förekommer det att vissa mål i ett ämne bara relaterar till vissa kurser. Eftersom nivåer i ett ämne, i ett system med ämnesbetyg, bygger på varandra och där betyget på en nivå ska kunna ersätta betygen på tidigare nivåer, kommer samma mål att behöva gälla för ämnet som helhet.

Nivåer

Nivåindelning av ämnen utgör modellens grundkonstruktion. Betyget efter en viss nivå ska spegla elevens kunskaper i ämnet som helhet med dess underliggande nivåer, utan att läraren för den skull ska ha behövt gå tillbaka till vad eleven har presterat på tidigare nivåer. För att säkerställa att ett betyg från en högre nivå verkligen betyder att eleven har kunskaper som även omfattar underliggande nivåer behöver ämnena därför konstrueras så att det finns en tydlig koppling och progression vad gäller innehåll mellan nivåerna. Av de ämnen som finns idag är vissa uppbyggda med en relativt tydlig progression, medan andra ämnen kan bestå av kurser som inte bygger på varandra, eller en kombination av dessa principer.

Skolverket uppmärksammade tidigt att modellen för ämnesutformning kan leda till att visst ämnesinnehåll, som idag endast ingår i en kurs, behöver återkomma i flera nivåer eller flyttas till ett nytt ämne. När innehåll behöver återkomma på flera nivåer kan det i någon mån motverka möjligheten att skapa en tydlig progression och upplevas som onödigt upprepande.

Det totala antalet betygssättningstillfällen kommer inte att skilja sig i så stor utsträckning från idag, då betyg på varje nivå kommer att sättas och dessa är viktiga avstämnings-tillfällen. Vissa ämnen kommer även fortsättningsvis att vara mindre omfattande eller läsas under kort tid, vilket kan innebära att eleven till exempel får vissa slutliga betyg redan i år 1. Men en enskild elev kommer vid ett införande av ämnesbetyg i vissa fall att möta något färre ämnen under sin utbildning och framför allt få färre betyg i sitt gymnasiebevis för anpassade gymnasieskolan. Detta är en följd av ett system med ämnesbetyg och säkerställer att det är elevens kunskaper i slutet av ett ämne som kommer speglas i betyget. Elever på olika utbildningar kommer däremot att läsa olika långt i ämnen, beroende på hur många nivåer i ett ämne som ingår i elevens studieväg.

I nuvarande ämnesplaner anges alltid om en kurs i ett ämne bygger på en annan kurs. I modellen för ämnesbetyg bygger en högre nivå alltid på en underliggande nivå eller ett annat ämne. Av den anledningen har Skolverket gjort bedömningen att det inte längre

behöver anges specifikt när nivåer bygger på varandra i enlighet med modellens grundförutsättningar. I förslagen till ämnesplaner bör däremot anges när en nivå bygger direkt på kunskaper från anpassade grundskolan eller motsvarande.

De nivåer i de ämnen som föreslås i denna remiss har i stor utsträckning samma omfattning i gymnasiepoäng i anpassad gymnasieskola som dagens kurser. Detta beror på att modellen ska lämpa sig för de berörda skolformerna och att ett och samma ämne ofta läses i olika omfattning på olika utbildningar. En annan orsak är att regeringen i propositionen om ämnesbetyg beskriver att behovet av avstämningstillfällen och återkoppling till eleven i form av betyg kommer att ges i ungefär samma utsträckning som idag.²⁰ I många fall betyder det att myndigheten bedömer att 100 poäng är den mest ändamålsenliga omfattningen av en nivå. Det förekommer dock nivåer om 50 poäng, framför allt i de gemensamma ämnena i anpassad gymnasieskola där en sådan omfattning beslutats av riksdagen. I ämnen där så har bedömts lämpligt finnas också förslag på nivåer om 200 poäng.

Centralt innehåll och progression

Det centrala innehållet i dagens ämnesplaner är det ämnesinnehåll som eleven ska få möta i undervisningen. De olika delarna av det centrala innehållet kan få olika mycket utrymme i undervisningen och kombineras på olika sätt utifrån olika delar av ämnets syfte. Utöver det centrala innehållet kan läraren komplettera med ytterligare innehåll utifrån elevernas behov och intresse, men läraren måste i undervisningen åtminstone behandla det som anges i det centrala innehållet.

Progressionen mellan nivåer i ett system med ämnesbetyg behöver konstrueras så att ett innehåll som undervisas på en nivå ligger till grund för det som undervisas på efterföljande nivå. Inledande nivåer av ämnesplanerna innehåller formuleringar av karaktären ”orientering om” eller ”enkelt” för att tydliggöra vilken nivå av kunnande som är tänkt att utvecklas genom undervisningen. I högre nivåer i ett ämne synliggörs progressionen genom till exempel tillägg av innehållsliga områden eller genom olika konkretiseringar av det centrala innehållet som tydliggör vad undervisningen ska behandla i de nivåerna.

I en tidigare behovsanalys inför revideringen av kurs- och ämnesplaner 2019²¹ uppmärksammade Skolverket också frågan om progression. Då konstaterades även behov av att förbättra progressionen mellan skolformer, främst mellan den anpassade grundskolan och den anpassade gymnasieskolan. Där så har bedömts lämpligt har Skolverket därför fortsatt arbetet med att tydliggöra progressionen mellan skolformerna.

En uppsättning betygsriterier

I ett ämnesutformat system ska ett ämne enligt propositionen ha en uppsättning betygsriterier, till skillnad från dagens kursutformade utbildning där varje kurs har en sådan uppsättning. Det innebär att betygsriterierna behöver vara mer övergripande än dagens betygsriterier för att kunna användas för betygsättning på hela ämnet och fungera för betygsättningen i samtliga nivåer.

Ett annat skäl för att de nya betygsriterierna behöver vara övergripande är att ju fler bedömningsaspekter som finns i betygsriterierna, ju större risk för en instrumentell syn på betygsättning, i stället för på lärande och undervisning. Skolverket har redan gjort ett arbete med att minska detaljeringsgraden i betygsriterierna i samband med revideringen av anpassade grundskolans kursplaner.²² En följd av att de nya betygsriterierna blir mindre detaljerade än dagens betygsriterier är att betygsriterierna kan uppfattas som mindre

²⁰ Prop. 2021/22:36 s. 81 och 122.

²¹ Skolverket dnr. 2018:1453.

²² Skolverket dnr. 2019:173 och dnr. 2019:770.

precisa, eftersom detaljer inte skrivs fram på samma sätt som idag. Skolverket har dock bedömt att fördelarna med att minska detaljeringsgraden överväger denna nackdel. Revideringen kan också kräva att detaljer flyttas från dagens betygskriterier till det centrala innehållet.

Nya värdeord i anpassad gymnasieskola

Skolverket föreslår att ämnesplanerna får delvis nya värdeord i betygskriterierna. Av den referensverksamhet och de analyser som Skolverket har genomfört i samband med revideringen av ämnesplanerna för anpassade gymnasieskolan och komvux som anpassad utbildning framkommer att värdeorden i gällande ämnesplaner är svåra att förstå och ger stort utrymme för tolkningar. Det är i första hand värdeordet ”medverkar” som kritiserats. I många kurser är det idag det enda värdeordet som används i betygskriterierna för E. Värdeordet tolkas olika av olika lärare, vilket inte är unikt för det här värdeordet, men konsekvensen tycks bli mer långtgående i synen på eleven i undervisningen. I Skolverkets förslag till ämnesplaner föreslås därför nya värdeord för betyget E, till exempel att eleven ”för **mycket enkla** resonemang” eller ”visar **vissa kunskaper**”. Avsikten med förslaget att förändra värdeorden är inte att höja kraven för betyget E. I vissa ämnesplaner har justeringar därför gjorts i det centrala innehållet i syfte att säkerställa att kraven för ett godkänt betyg inte höjs.

Ämnen behöver delas

En följd av en tydlig progression mellan nivåerna och av att varje ämne ska ha samma mål för ämnets samtliga nivåer samt att varje ämne ska ha en uppsättning betygskriterier blir att ett antal ämnen kommer att behöva delas. Om kurserna inte passar att arbetas om i sådan utsträckning att de byggs upp med progression och med gemensamma betygskriterier går nämligen inte modellen för ämnesbetyg att tillämpa. Ett exempel är den nuvarande ämnesplanen för ämnet svenska som idag innehåller fyra kurser. De två första kurserna *svenska 1*, 200 poäng och *svenska 2*, 100 poäng kan i en ämnesutformad anpassad gymnasieskola bilda ett ämne med två nivåer, men de sidoordnade kurserna *litteratur*, 100 poäng och *skrivande*, 100 poäng kan inte ingå i progressionen för svenskämnet då de är konstruerade för att fördjupa endast ett visst delområde inom det bredare ämnet *svenska*. De behöver därmed utformas som egna ämnen med egna mål och betygskriterier. Detta innebär att det totalt sett utifrån Skolverkets förslag kommer att finnas fler ämnen jämfört med idag.

Bildningsbegreppet, det tredelade uppdraget och vissa andra övergripande aspekter i styrdokumentet för anpassade gymnasieskolan

Enligt läroplanen för anpassade gymnasieskolan ska skolan skapa de bästa förutsättningarna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling.²³ Bildningsprocesser har således en central roll i utbildningen. Bildningsaspekter uttrycks idag i första hand i läroplanernas inledande delar, medan de har en mer undanskymd roll i ämnesplaner. I Skolverkets arbete med förslagen har följande definition av begreppet bildning använts:

- Bildning som en individuell och öppen process utan givet slut och som drivs av viljan att veta mer och att utvecklas.
- Bildning som innebär individens delaktighet i en gemensam referensram av kunskaper.
- Bildning som förmågan till klokt och etiskt handlande i förhållande till sig själv, till andra människor och naturen.

²³ Förordningen (SKOLFS 2013:148) om läroplan för anpassade gymnasieskolan. Den ändrade benämningen av skolformen träder i kraft den 2 juli 2023.

Skolverket har även kunnat konstatera att det så kallade tredelade uppdraget, det vill säga att den anpassade gymnasieskolan ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet²⁴ är olika väl representerat i de olika nationella programmen och ämnena, på ett sätt som inte alltid kan förklaras med program- eller ämnesanpassning. Enligt Skolverkets bedömning går bildningsuppdraget och det tredelade uppdraget i linje med varandra.

De fyra perspektiven (det etiska perspektivet, miljöperspektivet, det internationella perspektivet och det historiska perspektivet) i läroplanerna ses som en del av bildningsuppdraget och återfinns på olika sätt i Skolverkets förslag utifrån ämnets karaktär.

Skolverket föreslår även att vissa andra övergripande aspekter i läroplanerna förstärks i ämnesplanerna utifrån ämnenas karaktär för att säkerställa att läroplanernas intentioner syns på ett tydligare sätt. De aspekter som har setts över i arbetet är demokrati, digital kompetens, entreprenörskap, företagande och hållbar utveckling, jämställdhet samt kritiskt förhållningssätt.

Särskilda förutsättningar för komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå

Målen för den kommunala vuxenutbildningen (komvux) är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande, ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling²⁵. Utbildningen ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning. Den ska också utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet. Utgångspunkten för utbildningen av en enskild elev ska vara elevens behov och förutsättningar.²⁶ Komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå ska också utformas så att den enskildes studier kan kombineras med studier inom komvux andra skolformsdelar men även kunna kombineras med arbete²⁷. Komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå bedrivs idag i form av kurser och i form av ett komvuxarbete. I den beslutade propositionen föreslår regeringen att det ska införas ett ämnesutformat system med ämnesbetyg även i komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

De fyra perspektiven (det etiska perspektivet, miljöperspektivet, det internationella perspektivet och det historiska perspektivet) återfinns i läroplanen för vuxenutbildningen²⁸. Utöver dessa fyra perspektiv lyfter läroplanen för vuxenutbildningen fram ytterligare två perspektiv: ett femte perspektiv om att ”utbildningen ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja att pröva och omsätta nya idéer i handling och att lösa problem”, samt ett sjätte perspektiv om att ”vuxenutbildningen ska bidra till att utveckla elevernas digitala kompetens och utbildningen ska bidra till att alla elever utvecklar förståelse av hur digitaliseringen påverkar individen och samhällets utveckling”. Sammantaget bedömer Skolverket att de förslag som gäller bildningsperspektivet och andra övergripande aspekter ligger väl i linje med vuxenutbildningens uppdrag.

Av läroplanen framgår också att vuxenutbildningens målgrupp är heterogen och att eleverna är individer med i hög grad olika förutsättningar. Även elevernas mål med utbildningen kan variera kraftigt. Detta blir än mer tydligt sett till komvux som anpassad utbildning. Utbildningen måste därför anpassas utifrån individens behov och förutsättningar och den kan variera både i längd och till innehåll. Det är viktigt att elever kan börja på den nivå där de befinner sig kunskapsmässigt, utan att behöva ”läsa upp”

²⁴ 18 kap. 2 § skollagen (2010:800).

²⁵ 20 kap. 2 § skollagen.

²⁶ 20 kap. 2 § skollagen.

²⁷ Inom målgruppen för komvux som anpassad utbildning är det också vanligt att studier kombineras med daglig verksamhet.

²⁸ Förordningen (SKOLFS 2012:101) om läroplanen för vuxenutbildningen.

tidigare nivåer. Kopplat till detta är det viktigt att lyfta behovet av att i det ämnesutformade systemet fortsatt kunna dela upp nivåer i delnivåer, på motsvarande sätt som nationella kurser inom särskild utbildning på gymnasial nivå idag får delas upp i delkurser.²⁹ Detta är vanligt förekommande inom skolformsdelen idag. Detta är viktigt för kompletterande och fortsatta studier i stort och kan även vara viktigt för att kunna få ett komvuxbevis. I den av riksdagen beslutade propositionen anges att blandbetyg, det vill säga betyg från olika system, ska vara möjligt i komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå.³⁰ För att detta ska vara möjligt behöver regeringen besluta om nödvändiga förordningsändringar. Sådana ändringar kan innebära att Skolverket behöver ta fram nya föreskrifter som anger vilka kurser som motsvarar vilka ämnen eller nivåer i ämnen. I propositionen aviseras om ett bemyndigande för Skolverket att föreskriva om detta och att myndigheten bör ta fram ett underlag som baseras på var innehållet i respektive kurs ska återfinnas i de nya ämnesplanerna som ska tillämpas från 1 juli 2025, samt vilka kurser som kan ersätta ämnesnivåer.

Intentionen med reformen om att skapa långa sammanhållna ämnen motsvarar inte automatiskt det behov av flexibilitet som elever i komvux som anpassad utbildning kan ha. En utgångspunkt där är att en elev inte ska läsa mer än nödvändigt sett till elevens syfte och mål med sina studier. Indelningen i nivåer är dock avsedd att stödja den nödvändiga flexibiliteten, inte minst för att underlätta för elever inom komvux som anpassad utbildning att få en utbildning utifrån individens behov.

I den delredovisning av regeringsuppdraget som Skolverket lämnade till regeringen i september 2022³¹ redovisade myndigheten förslag avseende målen för gymnasiearbetet i anpassade gymnasieskolan. Dessa förslag gäller inte för komvux då Skolverket har bemyndigande att meddela föreskrifter om komvuxarbetet. De nyligen införda målen för komvuxarbetet som regleras av Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2021:29) om mål för komvuxarbetet har inte setts över i detta arbete och ingår därför inte i denna remiss. Om Skolverkets förslag till ändringar i målen för gymnasiearbetet i anpassade gymnasieskolan realiserar avser myndigheten dock att se över målen för komvuxarbetet. Sammantaget ser Skolverket att flera följdändringar kommer att behöva införas i förordningen om vuxenutbildning till följd av ämnesbetygsreformen och Skolverkets förslag.

Kopplingen till ett framtida yrkesliv behöver stärkas för anpassade gymnasieskolan

I reformen av anpassade gymnasieskolan 2013³² betonades vikten av att i högre grad förbereda eleverna för ett framtida yrkesliv. Skolverket har dock konstaterat att kopplingen till framtida yrkesliv behöver stärkas och anpassas ytterligare till skolformen.

Ett sätt att stärka kopplingen till ett framtida yrkesliv har varit att låta ämnen och innehåll i den anpassade gymnasieskolan i högre grad motsvara yrkesämnen i gymnasieskolan. På detta sätt underlättas samarbetet mellan skolformerna på ett sätt som kan medverka till en stärkt koppling till det framtida yrkeslivet.

Anpassade gymnasieskolans programstrukturer

Bestämmelser om omfattningen av de gymnasiegemensamma ämnena på ett visst nationellt program i anpassade gymnasieskolan finns i bilaga 4 till skollagen och för de programgemensamma ämnena i bilaga 2 till gymnasieförordningen.³³

²⁹ 2 kap. 10 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

³⁰ Prop. 2021/22:36 s. 103 ff.

³¹ Skolverkets regeringsredovisning den 16 september 2022, dnr. 2020:1822.

³² Propositionen *En gymnasieskola med hög kvalitet* (prop. 2011/12:50).

³³ Skollagen (2010:800) och gymnasieförordningen (2010:2039).

Skolverkets programstrukturer för respektive nationellt program i anpassade gymnasieskolan utgörs för den kursutformade anpassade gymnasieskolan av de föreskrifter som reglerar vilka kurser som ingår i programmet och vilka kurser som får erbjudas som programfördjupning.³⁴ För den ämnesutformade anpassade gymnasieskolan föreslår Skolverket en ny programstruktur för varje nationellt program som utgår från vilka ämnen och nivåer i dessa ämnen som ska ingå på programmet. Skolverket har i september 2022 redovisat till regeringen Skolverket förslag på de delar av programstrukturen som regleras i bilaga 4 till skollagen och i bilaga 2 till gymnasieförordningen.³⁵ Skolverket redovisade även förslag till ändrade namn för vissa av de nationella programmen i anpassade gymnasieskolan, vilka regleras i bilaga 3 till skollagen. Det är regeringen som beslutar hur dessa förslag ska hanteras vidare. Förslagen i denna remiss utgår från förslagen som redovisades till regeringen och innehåller de delar av programstrukturerna som i den ämnesutformade anpassade gymnasieskolan skulle motsvara Skolverkets nuvarande bemyndiganden att föreskriva om programstrukturerna.

I ett ämnesutformat system ska varje ämne ha en ämnesplan. Ett ämne ska bestå av en eller flera nivåer. Om det finns särskilda skäl får flera ämnen ha en gemensam ämnesplan.³⁶ I prop. 2021/22:36 anges att sådana skäl kan finnas till exempel när det gäller dagens ämne *moderna språk*. I dag kan en elev i ämnet *moderna språk* till exempel läsa kursen *moderna språk 1* i både *tyska* och *franska* och därmed få två separata kursbetyg, ett i varje språk. På motsvarande sätt kan en elev i ämnet *musik* parallellt läsa olika instrument exempelvis *dels flöjt*, *dels piano*, och få ett betyg för varje instrument. Modellen för ämnesbetyg innebär dock att ett godkänt betyg som sätts på en högre nivå i ett ämne med flera nivåer anses omfatta lägre nivåer i ämnet och ersätta betyg som har satts på sådana nivåer. Regeringen anför i propositionen att systemet bör renodlas så att det inte ska vara möjligt att sätta flera betyg på samma nivå i ett ämne. Det innebär att till exempel *franska* som modernt språk och *tyska* som modernt språk behöver utgöra olika ämnen. Det kan samtidigt enligt regeringen vara rimligt att dessa ämnen har en gemensam ämnesplan. För sådana ämnen ser Skolverket behov av att i programstrukturerna kunna ange det som föreslås bli namnet på den gemensamma ämnesplanen. I de förslag till programstrukturer som nu remitteras föreslås därför att namnet på den gemensamma ämnesplanen för *moderna språk* anges, även om det inte utgör ett eget ämne.

Garanterad undervisningstid

Elever i anpassade gymnasieskolan har rätt till en minsta garanterad undervisningstid på minst 3 600 undervisningstimmar om 60 minuter.³⁷ De flesta kurser har idag en omfattning om 100 gymnasiepoäng i anpassad gymnasieskola, där antalet gymnasiepoäng är ett mått på den tänkta studieomfattningen av en kurs och på dess beräknade arbetsinsats. Det regleras att det är huvudmannen som beslutar om antalet undervisningstimmar för varje kurs och gymnasiearbetet samt om hur undervisningstiden ska fördelas över läsåren.³⁸ Regeringen har inte ännu kungjort förordningsändringar till följd av ämnesbetygsreformen. Skolverket utgår i nuläget från att de nya regleringarna kommer att motsvara nuvarande reglering och att möjligheten att anpassa och till exempel öka antalet undervisningstimmar när det gäller de nivåer där skolan bedömer att det särskilt behövs, kvarstår. Det kan exempelvis handla om den sista nivån i ett ämne.

³⁴ Skolverkets bemyndiganden finns i 4 kap. 1 a och 5 §§ gymnasieförordningen.

³⁵ Skolverkets regeringsredovisning den 16 september 2022, dnr. 2020:1822.

³⁶ 19 kap. 22 § och 20 kap. 6 § skollagen.

³⁷ 19 kap. 17, 19 och 20 §§ skollagen.

³⁸ 4 kap. 22 § gymnasieförordningen (2010:2039).

Gymnasiegemensamma ämnen i anpassade gymnasieskolan

Engelska

Ämnesplanen i *engelska* föreslås behålla sin nuvarande struktur och omfatta tre nivåer om 100 poäng vardera. I arbetet med att förbereda för ämnesbetyg i ämnet *engelska* har Skolverket arbetat för att flytta den progression som i dag finns i betygskriterierna för de olika kurserna till det centrala innehållet i de olika nivåerna. Det har även funnits ett behov av att tydliggöra vilken svårighetsgrad de olika nivåerna i ämnet avser. Förslaget till ämnesplan innehåller därför förtydliganden av vilken svårighetsgrad som avses i de olika nivåerna ifråga om läs- och hörförståelse, till exempel ”texter, främst korta och enkla” i *engelska*, nivå 1. Även det centrala innehållets anknytning till arbetslivet har förstärkts genom innehållet ”Ämnesområden som är användbara inom arbetslivet” i *engelska*, nivå 1 och 2. Flytten av progression från betygskriterierna har i Skolverkets förslag medfört en jämnare stegring mellan betygsstegen men, även en viss glidning i vad som krävs för olika betygssteg jämfört med dagens kurser.

Skolverket föreslår att den del av målen och betygskriterierna i den nuvarande ämnesplanen för ämnet *engelska* som handlar om att reflektera över livsvillkor, samhällsfrågor och kulturella företeelser i olika sammanhang och delar av världen där engelska används utgår. Motivet är att ett sådant del i betygskriterierna kan medföra en risk att fler elever än i dag inte får ett godkänt betyg i *engelska* eftersom **medverkar** och **bidrar** enligt Skolverkets förslag inte längre kommer att användas i betygskriterierna. I bedömningen har Skolverket beaktat att motsvarande mål finns i anpassade grundskolan. Där finns dock konstruktionen med **medverkar** och **bidrar** kvar i betygskriterierna för betyget E vilket innebär större ökad flexibilitet vid betygssättningen. Skolverkets avsikt med förslaget är inte att minska utrymmet för sociokulturellt innehåll i undervisningen. Därför kvarstår detta med samma omfattning i centralt innehåll som i nuvarande ämnesplan.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *engelska* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i ämnet *engelska*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

En lärare är endast behörig att undervisa i motsvarande ämnen eller ämnesområden i anpassade gymnasieskolan som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i anpassade grundskolan. Skolverket bedömer att ämnet *engelska* i anpassade gymnasieskolan motsvarar ämnet *engelska* i anpassade grundskolan.

Estetisk verksamhet

Skolverket föreslår att ämnet *estetisk verksamhet* kvarstår som eget ämne med en nivå om 100 poäng.

Ämnets bidrag till kulturlivet är stärkt med följande skrivning: ”Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att genom sina kunskaper om och färdigheter i estetiska uttryck bidra till ett rikt kulturliv i samhället.” Även begreppsanvändning, jämställd arbetsmiljö samt praktiskt arbete föreslås stärkas i ämnet *estetisk verksamhet* med följande skrivningar i syftetexten: Undervisningen ska även behandla ämnesspecifika begrepp. Undervisningen ska betona en jämställd och inkluderande arbetsmiljö med utgångspunkt i samtycke och trygghet. I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att arbeta praktiskt med olika former av skapande verksamhet, både på egen hand och tillsammans med andra, för att därigenom utveckla förmåga att kommunicera med estetiska uttryck.” Vidare har begreppet drama har ersatts med begreppet teater i ämnet generellt för att bättre spegla konstformen teater.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *estetisk verksamhet* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i *estetisk verksamhet*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Skolverket föreslår att ämnet *estetisk verksamhet* fortsatt ska klassificeras som ett s.k. vissa ämne, eftersom myndigheten ser att olika utbildningar bedöms vara relevant för behörighet i ämnet.

Historia

Ämnet *historia* föreslås uppdateras och struktureras i tre nivåer: *historia*, nivå 1, 50 poäng, *historia*, nivå 2, 100 poäng och *historia*, nivå 3, 100 poäng. *Historia*, nivå 1, 50 poäng är den enda nivå som läses av samtliga elever inom skolformen. Detta skapar utmaningar för att hitta en rimlig balans mellan vad som är så pass viktigt att det bör ingå för alla och vad som är rimligt att ta upp i undervisningen inom ramen för nivåns omfattning.

Den föreslagna ämnesplanen för *historia* i anpassade gymnasieskolan är reviderad så att den, så långt det är möjligt, ska likna ämnesplanen för *historia* i gymnasieskolan. Nytt centralt innehåll, liknande *historia* i gymnasieskolan, är skrivningar om en minoritetsgrupps historia i *historia*, nivå 1 och de nationella minoriteterna i Sverige i *historia*, nivå 2.

I ämnet uppmuntras det till praktiska moment i undervisningen genom att det i syftet står att teoretiska moment bör förtydligas och kompletteras genom praktiska moment där detta är möjligt och att det i det centrala innehållet i nivå 1 står ”Hur historiska händelser och aktörer används, till exempel i gatunamn och minnesmärken”.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *historia* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i ämnet *historia*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

En lärare är endast behörig att undervisa i motsvarande ämnen eller ämnesområden i anpassade gymnasieskolan som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i anpassade grundskolan. Skolverket bedömer att ämnet *historia* i anpassade gymnasieskolan motsvarar *sambällsorienterande ämnen* i anpassade grundskolan.

Idrott och hälsa

Den nu gällande ämnesplanen i idrott och hälsa omfattar tre kurser, *idrott och hälsa 1*, 200 poäng, *idrott och hälsa 2*, 100 poäng samt *idrott och hälsa 3, vald idrott*, 100 poäng.

Ämnet *idrott och hälsa* föreslås omfatta två nivåer: *idrott och hälsa*, nivå 1, 200 poäng, som i nu gällande ämnesplan, samt nivå 2, 100 poäng. Skolverket föreslår att en tydligare progression mellan de två nivåerna skrivs fram. Till exempel föreslår Skolverket fysiska aktiviteter som utvecklar en allsidig rörelseförmåga, däribland dans och rörelse till musik för elever som läser *idrott och hälsa* nivå 1. Detta blir i nivå 2 fördjupning i några fysiska aktiviteter som befäster och utvecklar en allsidig rörelseförmåga.

Enligt föreslagen ämnesplan ges eleverna möjlighet att fördjupa sig i självvalda aktiviteter som befäster deras rörelseförmåga som ett steg mot att efter avslutad skolgång kunna göra kloka val som främjar god hälsa genom fysisk aktivitet.

Målpunkterna föreslås precis som i nuvarande ämnesplan i *idrott och hälsa* fortfarande vara tre men ett av målen förstärker nu kunskaper om vilken betydelse fysiska aktiviteter och levnadsvanor har för hälsa och välbefinnande i likhet med gymnasieskolans ämnesplan.

Utifrån den nu gällande ämnesplanen finns modeller för att ge eleverna möjligheter att planera och genomföra träning som de har nytta av resten av livet. Detta upplevs som mycket positivt av referensskolor i stället för som tidigare fokusera mer på enskilda aktiviteter och bedöma dessa. I Skolverkets förslag kvarstår denna möjlighet.

Det har framförts önskemål om skrivningar som mer liknar gymnasieskolans ämnesplan i *idrott och hälsa* särskilt när det gäller kunskaper kring hälsobegreppet och frisk- och riskfaktorer. Skolverket föreslår därför tydligare skrivningar i syftestext och centralt innehåll

om elevernas förmåga att genomföra fysiska aktiviteter på ett ergonomiskt och säkert sätt i såväl vardags- som arbetsliv.

Kursen *idrott och hälsa 3 vald idrott*, 100 poäng föreslås ersättas av ett nytt ämne, *idrottsfördjupning*, som omfattar en nivå om 100 poäng. Ämnet beskrivs under rubriken Ämnesplaner som finns på flera program.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *idrott och hälsa* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i ämnet *idrott och hälsa* med samma namn. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

En lärare är endast behörig att undervisa i motsvarande ämnen eller ämnesområden i anpassade gymnasieskolan som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i anpassade grundskolan. Skolverket bedömer att ämnet *idrott och hälsa* i anpassade gymnasieskolan motsvarar ämnet *idrott och hälsa* i anpassade grundskolan.

Matematik

Ämnesplanen i *matematik* föreslås bestå av två nivåer om vardera 100 poäng. Den nuvarande kursen *matematik 3* föreslås utgå, då den inte använts. Även om detta innebär en potentiell begränsning för elever i anpassade gymnasieskolan finns fortfarande möjlighet att läsa nivåer inom *matematik* för gymnasieskolan.

Utöver detta föreslår Skolverket vissa mindre justeringar, framför allt av språklig art, till exempel för att ge ett tydligare och mer likartat språk mellan skolformerna och för att betona matematikens användning inom arbetslivet. Några mer konkreta exempel är att formuleringar om matematiska begrepp justeras både i mål och betygskriterier, för att inte ge en bakvänd progression jämfört med anpassade grundskolan. Termen yrkesliv ändras genomgående till arbetsliv för att i större mån omfatta till exempel daglig verksamhet. Det centrala innehållet som berör mätning av tid har kompletterats med planering av tid.

Bedömningen är att dessa ändringar inte kräver större omställningar i undervisningen, utan i relativt stor mån avspeglar hur undervisningen redan bedrivs.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *matematik* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i ämnet *matematik*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

En lärare är endast behörig att undervisa i motsvarande ämnen eller ämnesområden i anpassade gymnasieskolan som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i anpassade grundskolan. Skolverket bedömer att ämnet *matematik* i anpassade gymnasieskolan motsvarar ämnet *matematik* i anpassade grundskolan.

Naturkunskap

Den föreslagna ämnesplanen för *naturkunskap* i anpassade gymnasieskolan är reviderad så att den, så långt det är möjligt, ska likna ämnesplanen för *naturkunskap* i gymnasieskolan.

Ämnesplanen för *naturkunskap* föreslås bestå av två nivåer: *naturkunskap*, nivå 1, 50 poäng och *naturkunskap*, nivå 2, 100 poäng. Ämnet *naturkunskap* föreslås struktureras på ett sätt som medger en progression genom ämnets nivåer. Det får till följd att till exempel innehåll, som tidigare funnits i en senare kurs, nu påbörjas i nivå 1 för att sedan fördjupas i nivå 2.

Den nuvarande kursen *naturkunskap 3*, 100 poäng är enligt lärare vid referenssamråd en kurs som aldrig används och har därför inte fått någon motsvarighet i det reviderade ämnet.

Ämnet *naturkunskap* har delats. Kurserna *återvinning och kretslopp* 1, 100 poäng och 2, 100 poäng har gjorts om till ämnet *återvinning, återanvändning och återbruk*, nivå 1, 100 poäng och nivå 2, 100 poäng. Avsikten är att få bättre mål och betygskriterier för båda ämnena, eftersom det nya ämnet *återvinning, återanvändning och återbruk* mer tydligt är ett yrkesämne.

Ämnet har även uppdaterats och återfinns under rubriken *Ämnesplaner som finns på flera program*.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *naturkunskap* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i *naturkunskap*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

En lärare är endast behörig att undervisa i motsvarande ämnen eller ämnesområden i anpassade gymnasieskolan som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i anpassade grundskolan. Skolverket bedömer att ämnet *naturkunskap* i anpassade gymnasieskolan motsvarar *naturorienterande ämnen* i anpassade grundskolan.

Religionskunskap

Skolverket föreslår att ämnet *religionskunskap* fortsatt är strukturerat på samma sätt som idag. Dagens tre kurser ersätts av tre nivåer i ämnet: *religionskunskap*, nivå 1, 50 poäng, *religionskunskap*, nivå 2, 100 poäng och *religionskunskap*, nivå 3, 100 poäng. *Religionskunskap*, nivå 1, 50 poäng är den enda nivå som läses av samtliga elever inom skolformen. Detta skapar utmaningar för att hitta en rimlig balans mellan vad som är så pass viktigt att det bör ingå för alla och vad som är rimligt att undervisa om inom ramen för nivåns omfattning.

Den föreslagna ämnesplanen för *religionskunskap* i anpassade gymnasieskolan är reviderad så att den, så långt det är möjligt, ska likna ämnesplanen för *religionskunskap* i gymnasieskolan. Nytt centralt innehåll, liknande *religionskunskap* i gymnasieskolan, är skrivningar om olika urfolks trosföreställningar i nivå 3. Nytt är även tillägget i nivå 1 om kärlek utifrån olika tolkningar inom religioner och andra livsåskådningar.

I ämnet uppmuntras det till praktiska moment i undervisningen för bättre inlärning, såsom i ämnets syfte ”I undervisningen bör teoretiska moment förtydligas och kompletteras genom praktiska moment där detta är möjligt”.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *religionskunskap* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i ämnet *religionskunskap*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

En lärare är endast behörig att undervisa i motsvarande ämnen eller ämnesområden i anpassade gymnasieskolan som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i anpassade grundskolan. Skolverket bedömer att ämnet *religionskunskap* i anpassade gymnasieskolan motsvarar *sambällsorienterande ämnen* i anpassade grundskolan.

Samhällskunskap

Ämnet *sambällskunskap* föreslås bestå av tre nivåer. Nivå 1 omfattar 50 poäng och nivå 2 och 3 omfattar 100 poäng vardera. Detta är oförändrat från idag.

Sambällskunskap, nivå 1, 50 poäng är den enda nivå som läses av samtliga elever inom skolformen. Detta skapar utmaningar för att hitta en rimlig balans mellan vad som är så pass viktigt att det bör ingå för alla och vad som är rimligt att undervisa inom ramen för nivåns omfattning.

I ämnets syfte är den mest övergripande förändringen att den medborgarbildande funktionen tydliggjorts. Detta skapar en bättre balans inom det tredelade uppdraget och innebär att bildnings- och demokratiuppdragen, och därmed kopplingen till läroplanens inledande delar, förstärks.

Under rubriken ”Inflytande och beslutsfattande” har de tre första innehållspunkterna i den nuvarande ämnesplanen formulerats om. Rättsprinciper och rättsstaten har stärkts i en egen punkt. Bedömningen är att det inte borde uppfattas som ökad stofffrängsel eftersom det knyter an till och konkretiserar den tidigare skrivningen om att utkräva sina rättigheter.

Under områdesrubriken ”Ekonomiska och sociala frågor” har punkten ”skatter, välfärd och offentlig verksamhet” tillkommit för att tydliggöra kopplingen mellan samhällsnivån och den privatekonomiska och för att skapa en progression från anpassade grundskolan. Dagens punkt om arbetsmarknaden har bedömts vara för omfattande i relation till poängomfattningen och för abstrakt i relation till skolformen och har därför anpassats.

De tidigare kurserna *trafikantkunskap* och *sambällskunskap – arbetslivets villkor* föreslås bli egna ämnen och beskrivs under rubriken *Ämnesplaner som finns på flera program*.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *sambällskunskap* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i ämnet *sambällskunskap*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

En lärare är endast behörig att undervisa i motsvarande ämnen eller ämnesområden i anpassade gymnasieskolan som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i anpassade grundskolan. Skolverket bedömer att ämnet *sambällskunskap* i anpassade gymnasieskolan motsvarar *sambällsorienterande ämnen* i anpassade grundskolan.

Svenska och svenska som andraspråk

De båda ämnena *svenska* och *svenska som andraspråk* är likvärdiga i utbildningssystemet. Såväl *svenska* som *svenska som andraspråk* läses som gymnasiegemensamma ämnen i anpassad gymnasieskola. De båda ämnena har också ett till stora delar gemensamt innehåll. I syfte att skapa en ökad tydlighet för professionen bedömer Skolverket att det innehåll i de båda ämnesplanerna som är gemensamt bör formuleras på likalydande sätt. Endast skillnader som kan motiveras utifrån målgruppens behov bör kvarstå.

Nedan redovisas först de förslag till förändringar som är desamma för ämnesplanerna. Därefter beskrivs skillnaderna under en rubrik för respektive ämnesplan.

I ämnet syfte har ändringar gjorts i syfte att stärka det tredelade uppdraget, bildningsuppdraget och demokratiuppdraget. I syftet har också förändringar gjorts för att främja kritisk läsning.

Målpunkterna har gjorts färre och mindre detaljerade. Denna förändring har gjorts i syfte att skapa förutsättningar för mindre omfattande och detaljerade betygskriterier.

Det centrala innehållet har strukturerats om i syfte att skapa en tydlig och ändamålsenlig progression genom ämnets nivåer. Även förändringar av innehållsmässig karaktär har gjorts i det centrala innehållet i syfte att främja läsning och litteraturhistorisk bildning.

Progressionen behöver formuleras på ett sätt som gör att den ger goda förutsättningar för elevernas kunskapsutveckling och bildning. Samtliga övergripande kunskapsområden introduceras redan i nivå 1 för att skapa tydliga progressionslinjer. För att undvika upprepning och stoffträngsel har vissa övergripande kunskapsområden skrivits fram med olika fokus i de ingående nivåerna. Exempel på detta är den språkvetenskapliga delen av ämnesplanerna inom vilken språklig variation ingår i *svenska*, nivå 1, och *svenska som andraspråk*, nivå 1, medan språkförhållanden i Sveriges nationella minoritetsspråk återfinns i *svenska*, nivå 2 och *svenska som andraspråk*, nivå 2.

I förslaget till reviderad ämnesplan i *svenska* har läsningen fått ett tydligare fokus i syfte att bidra till genomförandet av ovanstående uppdrag. Ämnets syfte i förslaget till reviderad ämnesplan innehåller skrivningar om att undervisningen ska stimulera elevernas läsinträsse.

Kritisk läsning behöver lyftas fram i ämnesplanen. Den pågående samhällsutvecklingen som kännetecknas av omfattande informationsmängd ställer högre krav på denna kompetens än tidigare. Skolverket föreslår därför att kritisk läsning får en större tyngd i den reviderade ämnesplanen i *svenska* och *svenska som andraspråk*.

Svenska

Ämnet *svenska* föreslås omfatta 300 poäng. I nuvarande ämnesplan omfattar ämnet 500 poäng. För att ämnet *svenska* ska fungera i ett ämnesbetygssystem med krav på tydlig progression mellan ämnets nivåer och betygskriterier som gäller för hela ämnet har de fördjupningskurser som i nu gällande ämnesplan ingår i ämnet *svenska*, kurserna *litteratur* och *skrivande*, lyfts ut och gjorts om till egna ämnen om vardera 100 poäng. Dessa ämnen beskrivs under rubriken *Ämnesplaner som finns på flera program*.

Två nivåer ingår i ämnet *svenska*, nivå 1, 200 poäng, som bygger på kunskaper från anpassade grundskolan eller motsvarande, och *svenska* nivå 2, 100 poäng.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *svenska* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i *svenska*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

En lärare är endast behörig att undervisa i motsvarande ämnen eller ämnesområden i anpassade gymnasieskolan som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i anpassade grundskolan. Skolverket bedömer att ämnet *svenska* i anpassade gymnasieskolan motsvarar ämnet *svenska* i anpassade grundskolan.

Svenska som andraspråk

Ämnet *svenska som andraspråk* föreslås omfatta 300 poäng. Två nivåer ingår i ämnet, *svenska som andraspråk*, nivå 1, 200 poäng, som bygger på kunskaper från anpassade grundskolan eller motsvarande, och *svenska som andraspråk*, nivå 2, 100 poäng. Ämnesplanen för *svenska som andraspråk* behöver på ett tydligare och mer ändamålsenligt sätt främja andraspråksutveckling samt skapa förutsättningar för en undervisning som möter de behov som elever som lär sig ett andraspråk kan ha. Ämnesplanen har därför kompletterats med skrivningar som syftar till att bättre anpassa ämnesplanen efter målgruppens behov, till exempel skrivningar om flerspråkighet samt strategier för andraspråksutveckling. De skillnader mellan ämnesplanerna för *svenska* respektive *svenska som andraspråk* som inte kan härledas till behov hos målgruppen för respektive ämne har i den reviderade ämnesplanen arbetats bort.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *svenska som andraspråk* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i *svenska som andraspråk*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

En lärare är endast behörig att undervisa i motsvarande ämnen eller ämnesområden i anpassade gymnasieskolan som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i anpassade grundskolan. Skolverket bedömer att ämnet *svenska som andraspråk* i anpassade gymnasieskolan motsvarar ämnet *svenska som andraspråk* i anpassade grundskolan.

Nationella program i anpassade gymnasieskolan

I denna konsekvensutredning redovisas förslagen för de nationella programmen i anpassade gymnasieskolan. För varje program presenteras först Skolverkets förslag till programstruktur. Därefter redovisas de förslag till ämnesplaner under respektive program som primärt hör till det programmet. Beskrivningen av de olika programmen skiljer sig åt i vissa fall. Detta beror på programmens olika karaktär och behov av att synliggöra ett visst program med en viss struktur. Programmen redovisas i bokstavsordning.

Under rubriken *Ämnesplaner som finns på flera program* redovisas ämnesplaner som förekommer på ett flertal program. En särskild rubrik finns också för *Ämnesplaner för döva och hörselskadade*.

Skolverket lämnade den 16 september 2022 en redovisning till regeringen avseende förslag som kräver regeringens eller riksdagens beslut. För förslag gällande programmens namn

och vilka programgemensamma ämnen som ska ingå i programmen och dess hänvisas till regeringsredovisningen.³⁹

Programmet för estetiska verksamheter

Programstruktur

Skolverket föreslår att programstrukturen ändras avseende ämnena *digitalt skapande*, *medieproduktion*, *estetisk kommunikation* och *service och bemötande*. Ämnet *digitalt skapande*, nivå 1, 100 poäng föreslås ingå i det programgemensamma utrymmet och ersätta ämnet *medieproduktion* 1, som i stället blir valbart i programfördjupningen. Ämnet *estetisk kommunikation* har i dag två kurser om 100 poäng som båda är programgemensamma. Skolverket föreslår att *estetisk kommunikation*, nivå 1, 100 poäng förblir programgemensamt och att nivå 2, 100 poäng flyttas till programfördjupningen. Vidare föreslås att det programgemensamma ämnet *konst och kultur* byter namn till *konstarna och samhället*.

Skolverket föreslår vidare att ämnet *service och bemötande*, nivå 1, 100 poäng läggs till i det programgemensamma utrymmet för att stärka kopplingen till ett framtida yrkesliv. Estetiska kunskaper används inom många yrkesområden och för att tydligare peka på möjligheter till arbete inom fler yrkesområden, där estetiska kunskaper kan komma till gagn, till exempel handel, omsorg och kultur, bedömer Skolverket att kopplingen till ett framtida yrkesliv tydliggörs.

Ämnesplaner på programmet för estetiska verksamheter

Animation

Ämnet *animation* är avdelat från ämnet *medieproduktion* som föreslås bli ett eget ämne med en nivå på 100 poäng.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *medieproduktion* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *animation*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Skolverket föreslår att ämnet *animation* ska klassificeras som ett s.k. vissa ämne, eftersom myndigheten ser att olika utbildningar bedöms vara relevant för behörighet i ämnet.

Bild och form

Ämnet *bild och form* är en ny benämning på dagens ämne *bild* och föreslås bestå av tre nivåer om vardera 100 poäng. Då ämnet föreslås byta namn i gymnasieskolan föreslås samma namnändring i anpassad gymnasieskola. Ämnets innehåll är uppdaterat.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *bild* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *bild och form*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

En lärare är endast behörig att undervisa i motsvarande ämnen eller ämnesområden i anpassade gymnasieskolan som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i anpassade grundskolan. Skolverket bedömer att ämnet *bild* i anpassade grundskolan motsvarar ämnet *bild och form* i anpassade gymnasieskolan.

³⁹ Redovisning av uppdrag om införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och inom komvux på gymnasial nivå och som särskild utbildning på gymnasial nivå samt uppdrag om att lämna förslag till åtgärder som rör hantverksprogrammet, dnr. 2020:1822.

Dans

Ämnet *dans* föreslås uppdateras och kvarstå som eget ämne med tre nivåer om vardera 100 poäng.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *dans* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *dans*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Digitalt skapande

Skolverket föreslår att ämnet *digitalt skapande* uppdateras och kvarstår som eget ämne med en nivå om 100 poäng. Ämnet föreslås bli programgemensamt och ersätta dagens ämne *mediaproduktion*. Ämnet föreslås bli programgemensamt på både programmet för estetiska verksamheter i anpassad gymnasieskola och på estetiska programmet i gymnasieskolan. För att programmen ska spegla varandra föreslås ändringen gälla båda programmen och skolformerna.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *digitalt skapande* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *digitalt skapande*. Läraren behöver inte göra någon ansökan. Vidare bedömer Skolverket att lärare som är behöriga i något av ämnena *bild och form* eller *musik* i anpassad gymnasieskola ska kunna bli behöriga om de har läst 15 högskolepoäng i digitalt skapande inom ett estetiskt område.

Skolverket föreslår att ämnet *digitalt skapande* ska klassificeras som ett s.k. vissa ämne, eftersom myndigheten ser att olika utbildningar bedöms vara relevant för behörighet i ämnet.

Estetisk kommunikation

Ämnet *estetisk kommunikation* föreslås uppdateras och kvarstå som eget ämne i två nivåer om vardera 100 poäng.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *estetisk kommunikation* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i *estetisk kommunikation*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Skolverket föreslår att ämnet *estetisk kommunikation* ska klassificeras som ett s.k. vissa ämne, eftersom myndigheten ser att olika utbildningar bedöms vara relevant för behörighet i ämnet.

Formgivning och design

Skolverket föreslår att det nuvarande yrkesämnet *form och design* byter namn till *formgivning och design*. Ämnet är uppdaterat och föreslås bestå av två nivåer om vardera 100 poäng.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *form och design* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *formgivning och design*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Fotografisk bild

Ämnet *fotografisk bild* föreslås uppdateras och struktureras i två nivåer om vardera 100 poäng.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *fotografisk bild* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *fotografisk bild*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Skolverket föreslår att ämnet *fotografisk bild* ska klassificeras som ett s.k. vissa ämne, eftersom myndigheten ser att olika utbildningar bedöms vara relevant för behörighet i ämnet.

Instrument eller sång

Skolverket föreslår en ny ämnesplan, *instrument eller sång*, för ämnen inom instrument och sång. Den nya ämnesplanen utgår från motsvarande ämne i gymnasieskolan och ersätter den nuvarande kursen *musik – specialisering* i ämnet *musik* i anpassade gymnasieskolan. Den nya ämnesplanen föreslås bestå av en nivå om 100 poäng. Den föreslagna ämnesplanen för ämnen inom *instrument eller sång* är formulerad så att individuella instrument eller sång kan läsas inom ramen för ämnesplanen. Varje instrument eller sång föreslås utgöra ett eget ämne. Därmed ska ämnesplanen kunna omfatta flera olika ämnen inom instrument eller sång och betyg ska kunna ges i respektive instrument eller sång. Av bestämmelserna i skollagen framgår att det för varje ämne ska finnas en ämnesplan. Om det finns särskilda skäl får flera ämnen ha en gemensam ämnesplan.⁴⁰ Utifrån att det finns möjlighet för Skolverket att reglera att en ämnesplan får vara gemensam för flera ämnen föreslår Skolverket att det av bilagan till föreskrifterna om en gemensam ämnesplan för ämnen inom instrument eller sång ska framgå vilka ämnen i form av uppräknade instrument, eller sång, som ämnesplanen gäller för. Skolverket bedömer att respektive skola, dess resurser och lärarkompetens är avgörande för huruvida skolan kan erbjuda undervisning i respektive ämne. Skolan behöver därmed inte erbjuda undervisning i samtliga instrument.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *musik* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *instrument eller sång*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

En lärare i anpassade gymnasieskolan är endast behörig att undervisa i motsvarande ämnen eller ämnesområden i anpassade gymnasieskolan som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i anpassade grundskolan. Läraren är dock även behörig att undervisa i andra ämnen eller ämnesområden för vilka lärarens kompetens är relevant. Skolverket bedömer att ämnena inom *instrument eller sång* i anpassade gymnasieskolan motsvarar ämnet *musik* i anpassade grundskolan.

Konstarterna och samhället

Skolverket föreslår att det nuvarande ämnet *konst och kultur* byter namn till *konstarterna och samhället*. Ämnet föreslås uppdateras och ha ett tydligare fokus mot konstarterna och samhället. Innehållet i ämnet speglar samma innehåll som motsvarande ämne på gymnasieskolans estetiska program där den nuvarande kursen med samma namn föreslås delas av från ämnet *konst och kultur* och bli ett eget ämne med namnet *konstarterna och samhället*. Ämnet föreslås få en nivå om 100 poäng.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *konst och kultur* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *konstarterna och samhället*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Skolverket föreslår att ämnet *konstarterna och samhället* ska klassificeras som ett s.k. vissa ämne, eftersom myndigheten ser att olika utbildningar bedöms vara relevant för behörighet i ämnet.

Medieproduktion

Skolverket föreslår att det nuvarande ämnet *medieproduktion* ska delas upp i två ämnen; *medieproduktion* och *animation*, och baseras på dagens motsvarande kurser. Ämnet *medieproduktion* är uppdaterat och föreslås bestå av en nivå på 100 poäng.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *medieproduktion* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *medieproduktion*. Läraren behöver inte göra någon ansökan. Vidare bedömer Skolverket att lärare som är behöriga i något av ämnena

⁴⁰ 19 kap. 22 § och 20 kap. 6 § skollagen.

bild och form, *fotografisk bild* eller *musik* i anpassad gymnasieskola ska kunna bli behöriga om de har läst 15 högskolepoäng i medieproduktion eller mediekommunikation.

Skolverket föreslår att ämnet *medieproduktion* ska klassificeras som ett s.k. vissa ämne, eftersom myndigheten ser att olika utbildningar bedöms vara relevant för behörighet i ämnet.

Musik

Ämnet *musik* omfattar i dagens system totalt fyra kurser om vardera 100 poäng: *musik 1* och *2*, *musikproduktion* och *musik – specialisering*. Ämnet *musik* är omfattande och Skolverket bedömer att ämnet har olika områden som behöver delas av för att kunna struktureras i enlighet med modellen för ämnesbetyg. Skolverket föreslår därför att det nuvarande ämnet *musik* delas och struktureras om till flera ämnen: *musik* och *musikproduktion* samt de ämnen som omfattas av ämnesplanen *instrument eller sång*. Dessa nya ämnen är baserade på dagens kurser och förändrade utifrån behov från skolverksamheterna. Det nya ämnet *musik* är uppdaterat och föreslås struktureras i två nivåer om vardera 100 poäng.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *musik* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i ämnet *musik*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

En lärare är endast behörig att undervisa i motsvarande ämnen eller ämnesområden i anpassade gymnasieskolan som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i anpassade grundskolan. Skolverket bedömer att ämnet *musik* i anpassade gymnasieskolan motsvarar ämnet *musik* i anpassade grundskolan.

Musikproduktion

Skolverket föreslår att den nuvarande kursen *musikproduktion* delas av från ämnet *musik* och blir ett eget ämne. Ämnet är renodlat inriktat på musikproduktion. Ämnet motiveras även utifrån motsvarigheten i gymnasieskolan. Ämnet har en nivå på 100 poäng.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *musik* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *musikproduktion*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Skolverket föreslår att ämnet *musikproduktion* ska klassificeras som ett s.k. vissa ämne, eftersom myndigheten ser att olika utbildningar bedöms vara relevant för behörighet i ämnet.

Teater

Ämnet *teater* omfattar i dagens system fyra kurser om vardera 100 poäng. Skolverket föreslår att ämnet delas och struktureras om till två nya ämnen; *teater* och *teater – vald uttrycksform*, baserade på dagens kurser. Ämnesplanen för ämnet *teater* är uppdaterad och föreslås struktureras i tre nivåer om vardera 100 poäng.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *teater* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i ämnet *teater*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Teater – vald uttrycksform

Teater – vald uttrycksform föreslås bli ett nytt ämne baserat på dagens kurs *teater – specialisering* i det nuvarande ämnet *teater*. Ämnet *teater – vald uttrycksform* är uppdaterat och föreslås omfatta en nivå på 100 poäng.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *teater* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *teater – vald uttrycksform*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Skolverket föreslår att ämnet *teater – vald uttrycksform* bör klassificeras som ett teaterämne i anpassad gymnasieskola eftersom enbart en typ av utbildning bedöms vara relevant för behörighet i ämnet.

Programmet för fastighet och byggnation⁴¹

Programstruktur

Skolverket har föreslagit till regeringen att ämnena *byggkunskap* och *fastighetskötsel* läggs i den programgemensamma delen. Skolverket föreslår att nivå 1 i respektive ämne ingår i det programgemensamma utrymmet. Det tidigare programgemensamma ämnet *material och verktyg* föreslås utgå. Innehållet i det nuvarande ämnet *material och verktyg* föreslås fördelas på de två nya ämnena *byggkunskap* och *fastighetskötsel*. Denna förändring har lett till en utökning med 100 poäng av ämnet *byggkunskap* i jämförelse med det nuvarande ämnet *bygg och anläggning*. Därtill har förändringen lett till en omfördelning av centralt innehåll mellan ämnena *byggkunskap* och *fastighetskötsel* inom ramen för respektive ämnes nivå 1. Skolverkets förslag till ändringar i programstrukturen följer av arbetet med att förtydliga, fördjupa och bredda programmets innehåll i syfte att ge bättre möjligheter till arbete i ett framtida arbetsliv.

Skolverkets analys visar att eleverna i viss utsträckning får arbete inom fastighetsskötsel med fokus på yttre miljö, avfallshantering och återvinning. Dessutom erfar Skolverket att eleverna får arbete inom fackhandel samt inom de sektorer som hanterar återanvändning kopplat till handel. Med detta som bakgrund föreslår Skolverket en förstärkning i programfördjupningen med ämnen kopplade till områden som försäljning, återvinning och produktutveckling. Därtill föreslås programfördjupningen förstärkas med ämnen för de elever som vill fördjupa sig inom programmets huvudområden *bygg* respektive *fastighet*.

Ämnesplaner på programmet för fastighet och byggnation

Byggkunskap

Skolverket föreslår att det nya ämnet *byggkunskap* innehåller det nuvarande ämnet *bygg och anläggning* och kurserna *bygg och anläggning* 1, 2 och 3. Det nya ämnet, *byggkunskap*, föreslås få två nivåer om 200 poäng vardera. Skolverket föreslår en utökning av ämnets omfattning med 100 poäng med anledning av att delar av dagens ämne *material och verktyg* har tillförts i ämnet. Ämnet ger tillsammans med ämnet *fastighetskötsel* en bredd i programfördjupningen, vilket ger eleverna möjlighet till anpassning utifrån behov, intresse och möjlighet.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *bygg och anläggning* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *byggkunskap*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Fastighetsskötsel

Det nya ämnet *fastighetskötsel* föreslås utgå från det nuvarande ämnet *fastighetskötsel* med kurserna, *fastighetskötsel*, 200 poäng, *fastighetskötsel – byggnadsunderhåll*, 100 poäng och *fastighetskötsel – inre miljö*, 100 poäng. Skolverket föreslår att det nya ämnet *fastighetskötsel* inom ämnesutformningen består av två nivåer om 200 poäng vardera.

Ämnets omfattning i poäng är oförändrad. Ämnets första nivå ligger i den programgemensamma delen och ämnets andra nivå ligger i programfördjupningen. Nuvarande innehåll i ämnet *material och verktyg* har fördelats på de två nya ämnena *byggkunskap* och *fastighetskötsel*. Därtill har förändringen lett till en omfördelning av centralt

⁴¹ Nuvarande programmet för fastighet, anläggning och byggnation.

innehåll mellan ämnena *byggkunskap* och *fastighetskötsel* inom ramen för respektive ämnes nivå 1.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *fastighetskötsel* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *fastighetskötsel*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Måleri

Skolverket föreslår att ämnet *måleri* i stora delar lämnas oförändrat utifrån nuvarande ämne *måleri*. Skolverket föreslår att ämnets poängomfattning lämnas oförändrad genom att omfatta två nivåer om 100 poäng vardera. I Skolverkets förslag har det centrala innehållet i ämnet *måleri* omarbetats med syfte att skapa en tydligare konkretion och progression mellan nivåerna. Därtill har centralt innehåll från dagens ämne *material och verktyg* tillförts i ämnets centrala innehåll.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *måleri* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *måleri*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Återvinning, återanvändning och återbruk

Skolverket föreslår att det nya ämnet *återvinning, återanvändning och återbruk* utgår från kurserna *återvinning och kretslopp 1* och *återvinning och kretslopp 2* i dagens ämne *naturkunskap*. Skolverket föreslår att det nya ämnet får namnet *återvinning, återanvändning och återbruk* med två nivåer om 100 poäng vardera.

Avsikten med Skolverkets förslag att dela ämnet *naturkunskap* är att få bättre mål och betygskriterier för båda ämnena, eftersom det centrala innehållet i det nya ämnet *återvinning, återanvändning och återbruk* mer tydligt är ett yrkesämne. Ämnesinnehållet i det nya ämnet *återvinning, återanvändning och återbruk*, nivå 1, 100 poäng och nivå 2, 100 poäng har även utökats och konkretiserats som yrkesämne, så att mål och betygskriterier än mindre kan vara gemensamma med dagens kurser, *återvinning och kretslopp 1* och *2*, i ämnet *naturkunskap*.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *hantverkstekniker* eller *form och design* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *återvinning, återanvändning och återbruk*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Ämnen som utgår ur programmet för fastighet och byggnation

Skolverket föreslår att ämnet *material och verktyg* utgår ur programmet.

Programmet för fordonsvård och godshantering

Programstruktur

Skolverket föreslår omarbetade och moderniserade ämnesplaner och programstruktur för programmet för fordonsvård och godshantering för att behandla mer avgränsade yrkesområden. De nya ämnena och den reviderade programstrukturen bedöms ge eleverna bättre förutsättningar att möta det arbetsliv som finns år 2029, då de första eleverna i den anpassade gymnasieskolan har slutfört utbildningen. De nya ämnena har också anpassats till ämnesbetygsmodellen. Skolverket har i samband med arbetet haft dialog med bland annat representanter för fordons- och transportbranschen.

Skolverket har tidigare föreslagit⁴² regeringen att ämnet *fordonsteknik* ska utgå samt att de andra ämnena *fordonsbranschen* och *godshantering* inom den programgemensamma delen ersätts av det nya ämnet *fordonsvård och godshantering*. Om regeringen beslutar enligt

⁴² Skolverkets regeringsredovisning den 16 september 2022, dnr. 2020:1822.

Skolverkets förslag medför det att den programgemensamma delen minskar med 100 poäng.

När det gäller yrkesämnena som föreslås inom programfördjupningen får eleverna möjlighet att tillgodogöra sig fördjupade kunskaper som är mer sammanhängande än idag. Eleverna får också utökande valmöjligheter inom flera fördjupningsområden.

Skolverket bedömer att de nya yrkesämnena och den omarbetade programstrukturen stärker elevernas möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen samt att elevernas möjligheter till anställning stärks.

Ämnesplaner på programmet för fordonsvård och godshantering

Fordonsvård och godshantering

Skolverket föreslår ett nytt ämne med namnet *fordonsvård och godshantering* består av nivå 1, 200 poäng och nivå 2, 200 poäng. Ämnet är nytt och behandlar verksamheter och olika arbetsmiljöer inom fordonsvård och godshantering. Vidare behandlar ämnet även enklare arbetsuppgifter inom områdena fordonsvård och godshantering.

Lärare som är behöriga att undervisa i de nuvarande ämnena *fordonsbranschen*, *fordonsteknik* eller *godshantering* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *fordonsvård och godshantering*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Fordonsvård och underhållsteknik

Skolverket föreslår ett nytt ämne med namnet *fordonsvård och underhållsteknik* som består av nivå 1, 200 poäng, nivå 2, 200 poäng och nivå 3, 200 poäng. Ämnet är nytt och behandlar fordonsvård och underhåll av fordon. Ämnet behandlar även fordons huvudkomponenter samt produkter, verktyg och utrustning för fordonsvård och underhåll av fordon.

Lärare som är behöriga att undervisa i något av de nuvarande ämnena *fordonsteknik* eller *fordonsvård* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i *fordonsvård och underhållsteknik*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Fordonsvård och underhållsteknik – bussar

Skolverket föreslår ett nytt ämne med namnet *fordonsvård och underhållsteknik – bussar*, nivå 1, 200 poäng. Ämnet är nytt och behandlar fordonsvård och underhåll av bussar. Ämnet behandlar även bussars huvudkomponenter samt produkter, verktyg och utrustning för fordonsvård och underhåll.

Lärare som är behöriga att undervisa i något av de nuvarande ämnena *fordonsteknik* eller *fordonsvård* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i *fordonsvård och underhållsteknik – bussar*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Fordonsvård och underhållsteknik – cyklar och mopeder

Skolverket föreslår ett nytt ämne med namnet *fordonsvård och underhållsteknik – cyklar och mopeder*, nivå 1, 200 poäng. Ämnet är nytt och behandlar enklare service och underhåll av cyklar och mopeder. Ämnet behandlar även cyklars och mopeders huvudkomponenter samt produkter, verktyg och utrustning för service, underhåll och enklare reparationer.

Lärare som är behöriga att undervisa i något av de nuvarande ämnena *fordonsteknik* eller *fordonsvård* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i *fordonsvård och underhållsteknik*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Fordonsvård och underhållsteknik – grönyte- och småmaskiner

Skolverket föreslår ett nytt ämne med namnet *fordonsvård och underhållsteknik – grönyte- och småmaskiner*, nivå 1, 200 poäng. Ämnet är nytt och behandlar enklare service, vård och underhåll av grönyte- och småmaskiner samt deras redskap och tilläggsutrustningar.

Lärare som är behöriga att undervisa i något av de nuvarande ämnena *fordonsteknik* eller *fordonsvård* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i *fordonsvård och underhållsteknik - grönyte- och småmaskiner*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Fordonsvård och underhållsteknik – lastbilar och anläggningsmaskiner

Skolverket föreslår ett nytt ämne med namnet *fordonsvård och underhållsteknik – lastbilar och anläggningsmaskiner*, nivå 1, 200 poäng. Ämnet är nytt och behandlar fordonsvård och underhåll av lastbilar och anläggningsmaskiner. Ämnet behandlar även lastbilars och anläggningsmaskiners huvudkomponenter samt produkter, verktyg och utrustning för fordonsvård och underhåll.

Lärare som är behöriga att undervisa i något av de nuvarande ämnena *fordonsteknik* eller *fordonsvård* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i *fordonsvård och underhållsteknik – lastbilar och anläggningsmaskiner*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Fordonsvård och underhållsteknik – personbilar

Skolverket föreslår ett nytt ämne med namnet *fordonsvård och underhållsteknik – personbilar*, nivå 1, 200 poäng. Ämnet är nytt och behandlar fordonsvård och underhåll av fordon. Ämnet behandlar även fordons huvudkomponenter samt produkter, verktyg och utrustning för fordonsvård och underhåll av fordon.

Lärare som är behöriga att undervisa i något av de nuvarande ämnena *fordonsteknik* eller *fordonsvård* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i *fordonsvård och underhållsteknik - personbilar*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Godshantering, lager och terminal

Skolverket föreslår ett nytt ämne med namnet *godshantering, lager och terminal* består av nivå 1, 200 poäng, nivå 2, 200 poäng och nivå 3, 200 poäng. Ämnet är nytt och behandlar hantering av gods inom lager och terminal. Ämnet behandlar även lagerhållning och inventering av gods samt teknisk utrustning för godshantering.

Lärare som är behöriga att undervisa i något av de nuvarande ämnena *godshantering* eller *lager och terminal* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i *godshantering, lager och terminal*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Lager och gods – byggvaror

Skolverket föreslår ett nytt ämne med namnet *lager och gods – byggvaror*, nivå 1, 200 poäng. Ämnet är nytt och behandlar hantering av gods på lager för byggvaror. Ämnet behandlar även lagerhållning av byggvaror.

Lärare som är behöriga att undervisa i något av de nuvarande ämnena *godshantering* eller *lager och terminal* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *lager och gods – byggvaror*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Lager och gods – dagligvaror

Skolverket föreslår ett nytt ämne med namnet *lager och gods – dagligvaror*, nivå 1, 200 poäng. Ämnet är nytt och behandlar hantering av gods på lager för dagligvaror. Ämnet behandlar även sortering och lagerhållning av dagligvaror.

Lärare som är behöriga att undervisa i något av de nuvarande ämnena *godshantering* eller *lager och terminal* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i *lager och gods – dagligvaror*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Lager och gods – fordonsdelar

Skolverket föreslår ett nytt ämne med namnet *lager och gods – fordonsdelar*, nivå 1, 200 poäng. Ämnet är nytt och behandlar arbetsplatser där fordonsdelar hanteras. Ämnet behandlar även hantering, och lagerhållning av fordonsdelar.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *godshantering* eller *lager och terminal* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *lager och gods – fordonsdelar*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Lager och gods – handelsträdgård

Skolverket föreslår ett nytt ämne med namnet *lager och gods – handelsträdgård*, nivå 1, 200 poäng. Ämnet är nytt och behandlar hantering av gods på lager för produkter inom handelsträdgårdar. Ämnet behandlar även sortering och lagerhållning av produkter för handelsträdgårdar.

Lärare som är behöriga att undervisa i något av de nuvarande ämnena *godshantering* eller *lager och terminal* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *lager och gods – handelsträdgård*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Lager och gods – jordbruk och skogsbruk

Skolverket föreslår ett nytt ämne med namnet *lager och gods – jordbruk och skogsbruk*, nivå 1, 200 poäng. Ämnet är nytt och behandlar hantering av gods på lager för jordbruk och skogsbruk. Ämnet behandlar även sortering och lagerhållning av produkter för jordbruk och skogsbruk.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *godshantering* eller *lager och terminal* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *lager och gods – jordbruk och skogsbruk*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Ämnen som utgår ur programmet för fordonsvård och godshantering

Ämnet *hjulutrustningsteknik* föreslås utgå och det ämnesinnehåll som bedömts vara relevant för framtiden har fördelats ut och integrerats i de nya ämnena *fordonsvård och underhållsteknik*, *fordonsvård och underhållsteknik – personbilar*, *fordonsvård och underhållsteknik – grönyte- och småmaskiner*, *fordonsvård och underhållsteknik – bussar*, *fordonsvård och underhållsteknik – lastbilar och anläggningsmaskiner* och *fordonsvård och underhållsteknik – cyklar och mopeder*.

Ämnet *lager och terminal* utgår och det ämnesinnehåll som bedömts vara relevant för framtiden har fördelats ut och integrerats i de nya ämnena *godshantering*, *lager och terminal*, *lager och gods – fordonsdelar*, *lager och gods – jordbruk och skogsbruk*, *lager och gods – handelsträdgård*, *lager och gods – dagligvaror* och *lager och gods – byggvaror*.

Programmet för handel och service⁴³

Programstruktur

Skolverket har lämnat förslag till regeringen om att ämnena *försäljning och kundservice*, 100 poäng och *praktisk marknadsföring*, 100 poäng läggs till i den programgemensamma delen. Skolverket föreslår att nivå 1 i de respektive ämne ingår i det programgemensamma utrymmet. Ämnet *service och bemötande* föreslås ersättas med ämnet *försäljning och kundservice*. Ämnet *handel* föreslås utökas till två nivåer, *handel*, nivå 1, 100 poäng och *handel*, nivå 2, 100 poäng. Ämnet *information och kommunikation* föreslås kvarstå i nuvarande omfattning.

Skolverket föreslår att ämnena *administration* och *inköp och logistik* får förändringar som påverkar programfördjupningen. Ämnet *administration* återfinns i förslaget endast i programfördjupningen. Vidare föreslår Skolverket att det nuvarande ämnet *inköp och logistik* byter namn till *logistik* och får en nivå om 100 poäng och finns i förslaget endast i programfördjupningen.

För att tydligare stärka kopplingen till ett framtida arbetsliv för målgruppen har programstrukturen setts över. Eftersom de flesta arbetstillfällen finns inom service i butik eller lager har ett syfte varit att tydliggöra vilka arbetsuppgifter som elevgruppen kan utföra efter avslutad utbildning. Skolverket föreslår därför att de administrativa ämnena utgår ur den programgemensamma delen, men finns kvar i programfördjupningen om det skulle finnas behov av att erbjuda och läsa sådana. Det har också, utifrån det nationella försäljnings- och serviceprogrammet i gymnasieskolan, gjorts en översyn och anpassning för att få en bättre överensstämmelse med de programgemensamma delarna.

Ämnesplaner på programmet för handel och service

Administration

Ämnet *administration* föreslås bestå av tre nivåer: nivå 1, 100 poäng, nivå 2, 100 poäng och nivå 3, 100 poäng. I ämnet *administration* föreslås alla nivåer flyttas till programfördjupningen. Skolverket föreslår inga större ändringar i innehållet av ämnet. Ämnet är uppdaterat enligt branschens önskemål.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *administration* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i ämnet *administration*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Digital kompetens

Skolverket föreslår ett nytt ämne, *digital kompetens*, med en nivå om 100 poäng. I dag ligger kursen *digital kompetens* under ämnet *information och kommunikation*. Ämnet föreslås ligga i programfördjupningen.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *information och kommunikation* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i *digital kompetens*. Dessa lärare kommer att kunna ansöka om att uppdatera sin legitimation.

Försäljning och kundservice

Skolverket föreslår ett nytt ämne på programmet, *försäljning och kundservice*, som består av tre nivåer: nivå 1, 100 poäng, nivå 2, 100 poäng och nivå 3, 100 poäng. I dag finns kursen *service och bemötande* inom den programgemensamma delen men den är av mer allmän karaktär och det har bedömts att det behövs ett ämne inom programmet som bättre täcker behovet från branschen och är mer inriktat mot handelssektorn.

⁴³ Nuvarande programmet för administration, handel och varuhantering.

Skolverket bedömer att behörighet att undervisa i ämnet *försäljning och kundservice* inte kan ges utifrån något nuvarande ämne. Lärare som vill bli behöriga att undervisa i ämnet *försäljning och kundservice* kommer därför behöva ansöka om behörighet att undervisa i ämnet. Ämnet finns på nationella programmet försäljning och service.

Handel

Ämnet *handel* föreslås bestå av tre nivåer: nivå 1, 100 poäng, nivå 2, 100 poäng och nivå 3, 100 poäng. I ämnet *handel* finns idag fyra kurser: *handel 1, 2, 3* och *praktisk marknadsföring*. Kursen *praktisk marknadsföring* föreslås bli eget ämne. Skolverket föreslår inga större ändringar i innehållet av ämnet i övrigt.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *handel* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i ämnet *handel*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Information och kommunikation

Ämnet *information och kommunikation* föreslås bestå av två nivåer: nivå 1, 100 poäng och nivå 2, 100 poäng. I ämnet *information och kommunikation* finns idag tre kurser: *information och kommunikation 1* och *2* samt *digital kompetens*. Kursen *digital kompetens* föreslås bli ett eget ämne. Skolverket föreslår inga större ändringar i innehållet i ämnet i övrigt.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *information och kommunikation* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i ämnet *information och kommunikation*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Logistik

Ämnet *logistik* föreslås bestå av en nivå: nivå 1, 100 poäng. Inom nuvarande ämne *inköp och logistik* finns idag fyra kurser: *inköp 1* och *2* och *logistik 1* och *2*. Skolverket föreslår att dagens kurser i ämnet *inköp och logistik* slås ihop till ett ämne med en nivå. Innehållet i dessa kurser anses vara på för hög nivå för målgruppen och Skolverket har därför tagit fram ett nytt ämne som bättre ska vara anpassad till målgruppen där syftet är att tydliggöra vilka arbetsuppgifter som elevgruppen kan utföra efter avslutad utbildning.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *inköp och logistik* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *logistik*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Praktisk marknadsföring

Ämnet *praktisk marknadsföring* föreslås bestå av en nivå: nivå 1, 100 poäng. Idag ligger kursen *praktisk marknadsföring* under ämnet *handel*. Skolverket föreslår att ämnet blir ett eget ämne med en nivå om 100 poäng. Ämnet föreslås ligga i den programgemensamma delen på programmet.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *handel* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *praktisk marknadsföring*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Programmet för hantverk och produktion

Programstruktur

Skolverket föreslår att antalet programgemensamma poäng fortsätter att vara 400 poäng. Ämnet *formgivning och design*, och *hantverk och produktion* finns kvar som programgemensamma ämnen och utökas dessutom genom att *hantverk och produktion* tillkommer.

Med Skolverkets förslag fördelas innehållet i *material och verktyg*, *hantverkstekniker* och *industriell produktion* mellan övriga yrkesämnena vilket ger eleverna möjlighet läsa längre och mer sammanhållna ämnen som på ett tydligare sätt kopplas till utövandet av praktiska

uppgifter. Vidare föreslår Skolverket en förstärkning i programfördjupningen med ämnen kopplade till produktion. Därtill förstärks programfördjupningen med ämnen för de elever som vill fördjupa sig inom programmets huvudområden: *hantverk* eller *produktion*. För att tydligare stärka programmet för framtida arbetsliv för målgruppen har ett behov av att göra en översyn av programstrukturen funnits. Eftersom de flesta arbetstillfällen finns inom industriell produktion är syftet att tydliggöra vilka arbetsuppgifter som elevgruppen kan utföra efter avslutad utbildning.

Ämnesplaner på programmet för hantverk och produktion

Hantverk och produktion

Skolverket föreslår att ämnet *hantverk och produktion* utökas till 300 poäng. Ämnet föreslås bli programgemensamt ämne. Innehåll från ämnet *material och verktyg* har tillkommit. Ämnet har två nivåer med 100 poäng i nivå 1 och 200 poäng i nivå 2, sammanlagt 300 poäng.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *hantverk och produktion* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *hantverk och produktion*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Produktion i metall

Innehållet i ämnet *produktion i metall* föreslås komma ifrån ämnet *industriell produktion*. Även innehåll från ämnet *verkstadsteknik* och kursen *verkstad grund* samt delar av ämnet *material och verktyg* ingår i ämnet. Ämnet föreslås få tre nivåer med 100 poäng i varje nivå, sammanlagt 300 poäng.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *industriell produktion* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *produktion i metall*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Produktion i trä

Innehållet i ämnet *produktion i trä* föreslås komma ifrån ämnet *hantverkstekniker*. Även innehåll från ämnet *verkstadsteknik* och kursen *verkstad grund* samt delar av ämnet *material och verktyg* föreslår Skolverket ska ingå i det nya ämnet. Ämnet har fyra nivåer med 200 poäng i nivå 1–3 och 100 poäng i nivå 4, sammanlagt 700 poäng.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *hantverkstekniker* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i *produktion i trä*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Skärande bearbetning

Skolverket föreslår att innehållet i ämnet *skärande bearbetning* kommer ifrån ämnet *verkstadsteknik* och kurserna *skärande bearbetning 1* och *skärande bearbetning 2*. Ämnet föreslås få två nivåer med 100 poäng i varje nivå, sammanlagt 200 poäng.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *verkstadsteknik* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i *skärande bearbetning*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Sammanfogningsteknik

Skolverket föreslår att innehållet i det nya ämnet *sammanfogningsteknik* ifrån ämnet *verkstadsteknik* och kurserna *sammanfogningsteknik 1* samt *sammanfogningsteknik 2*. Ämnet har två nivåer med 100 poäng i varje nivå, sammanlagt 200 poäng.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *verkstadsteknik* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *sammanfogningsteknik*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Ämnen som utgår ur programmet för hantverk och produktion

Det programgemensamma ämnet *material och verktyg* utgår. Innehållet inkluderas till stor del i yrkesämnet *hantverk och produktion*. Innehåll från *hantverk och produktion* inkluderas även i nya yrkesämnena i programfördjupningen, *produktion i trä* respektive *produktion i metall*.

Ämnet *hantverkstekniker* utgår och innehållet inkluderas i det nya ämnet *produktion i trä*.

Ämnet *industriell produktion* utgår och innehållet inkluderas i det nya ämnet *produktion i metall*.

Ämnet *verkstadsteknik* utgår och innehållet delas upp i två nya ämnen, *skärande bearbetning* och *sammanfogningsteknik*.

Programmet för hotell, restaurang och bageri

Programstruktur

I programmet för hotell, restaurang och bageri föreslår Skolverket ett längre och mer sammanhållet ämne *måltid och bransch*. Ämnet är en sammanslagning av innehållet i de nuvarande programgemensamma kurserna, *bageri- och konditorikunskap*, *livsmedels och näringskunskap*, *måltids- och branschkunskap* och *service och bemötande*. Det nya ämnet *måltid och bransch* föreslås ha tre nivåer om totalt 500 poäng där alla nivåerna är programgemensamma och därmed obligatoriska.

Skolverket föreslår att dagens kurser *hotell*, *konferens och evenemang* och *våringservice* bildar ämnet *hotell*. Ämnets första nivå om 100 poäng blir obligatorisk och följs av ytterligare två nivåer om 200 poäng vardera.

Ämnet *måltid och bransch* speglar motsvarande ämne i gymnasieskolan bättre, där hotellområdet saknas då restaurang- och livsmedelsprogrammet inte omfattar området. I och med att hotellämnets första nivå blir synlig i den obligatoriska programgemensamma delen blir det tydligt att programmet även relaterar till hotell- och turismprogrammet. Bägge ämnena blir också tydligare i sitt innehåll och konstruktion med detta upplägg.

Genom att låta programmets ämnen och innehåll spegla motsvarande yrkesämnena i gymnasieskolan underlättas samarbetet mellan skolformerna på ett sätt som kan medverka till en stärkt koppling till det framtida yrkeslivet. Det kan exempelvis handla om tillgång till yrkesämneskunniga lärare, samläsning och kontakterna med det lokala arbetslivet när det arbetsplatsförlagda lärandet planeras.

Ämnesplaner på programmet för hotell, restaurang och bageri

Bageri och konditori

Ämnet *bageri och konditori* föreslås få tre nivåer, *bageri och konditori*, nivå 1, 100 poäng, *bageri och konditori*, nivå 2, 100 poäng och *bageri och konditori*, nivå 3, 200 poäng.

Ämnet motsvarar nuvarande ämnet *bageri- och konditorikunskap*.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *bageri- och konditorikunskap* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *bageri och konditori*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Frukost och buffé

Ämnet *frukost och buffé* föreslås få två nivåer, *frukost och buffé*, nivå 1, 100 poäng och *frukost och buffé*, nivå 2, 100 poäng. Ämnet är utbrutet ur dagens ämne *serveringskunskap* och fokuserar på förmågan att utföra arbetsuppgifter inom området frukost och buffé.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *serveringskunskap* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i *frukost och buffé*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Hem- och konsumentkunskap

Ämnet *hem- och konsumentkunskap* föreslås få en nivå, *hem- och konsumentkunskap*, nivå 1, 100 poäng. Ämnet motsvarar dagens ämne med samma namn.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *hem- och konsumentkunskap* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *hem- och konsumentkunskap*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Hotell

Ämnet *hotell* föreslås få tre nivåer, *hotell*, nivå 1, 100 poäng, *hotell*, nivå 2, 200 poäng och *hotell*, nivå 3, 200 poäng. Det nya ämnet omfattar som idag områdena *reception*, *konferens* och *väningservice* men med större fokus på förmågan att utföra arbetsuppgifter inom området.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *hotell* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *hotell*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Lokalvård

Ämnet *lokalvård* föreslås få två nivåer, *lokalvård*, nivå 1, 100 poäng och *lokalvård*, nivå 2, 100 poäng. Ämnet motsvarar dagens ämne med samma namn.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *lokalvård* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *lokalvård*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Mat och butik

Ämnet *mat och butik* föreslås få två nivåer, *mat och butik*, nivå 1, 100 poäng och *mat och butik*, nivå 2, 100 poäng. Ämnet bygger delvis på dagens ämne *livsmedels- och näringskunskap* och kursen *mat i butik*, 100 poäng, men med mindre fokus på näringskunskap och mer på förmågan att utföra arbetsuppgifter inom området. Ämnet speglar motsvarande ämne i gymnasieskolan.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *livsmedels- och näringskunskap* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *mat och butik*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Matlagning

Ämnet *matlagning* föreslås få tre nivåer, *matlagning*, nivå 1, 100 poäng, *matlagning*, nivå 2, 100 poäng och *matlagning*, nivå 3, 200 poäng. Ämnet motsvarar dagens ämne *matlagningskunskap* med större fokus på förmågan att utföra arbetsuppgifter inom området.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *matlagningskunskap* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya *matlagning*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Matupplevelser

Ämnet *matupplevelser* föreslås få en nivå, *matupplevelser*, nivå 1, 100 poäng. Ämnet motsvarar dagens ämne med samma namn där bland annat grundläggande sensorik ingår.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *matupplevelser* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *matupplevelser*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Måltid och bransch

Ämnet *måltid och bransch* föreslås få tre nivåer, *måltid och bransch*, nivå 1, 200 poäng, *måltid och bransch*, nivå 2, 200 poäng och *måltid och bransch*, nivå 3, 100 poäng. Ämnet är en sammanslagning av innehållet i nuvarande programgemensamma kurser: *måltids- och branschkunskap*, 200 poäng i ämnet *måltids- och branschkunskap*, *bageri- och konditorikunskap*, 100

poäng i ämnet *bageri- och konditorikunskap*, *livsmedels- och näringskunskap*, 100 poäng i ämnet *livsmedels- och näringskunskap samt service och bemötande 1*, 100 poäng i ämnet *service och bemötande*.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *måltids- och branschkunskap* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *måltid och bransch*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Servering

Ämnet *servering* föreslås få tre nivåer, *servering*, nivå 1, 100 poäng, *servering*, nivå 2, 100 poäng och *servering*, nivå 3, 200 poäng. Ämnet motsvarar dagens ämne *serveringskunskap* men med större fokus på förmågan att utföra arbetsuppgifter inom området.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *serveringskunskap* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *servering*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Service och bemötande

Läs vidare under rubriken *Ämnesplaner som finns på flera program*.

Programmet för hälsa, vård och omsorg

Programstruktur

Skolverket har föreslagit för regeringen att ämnena *barnet i förskolan*, *fritid och friskvård* och *hälsa* läggs till i den programgemensamma delen. Övriga ämnen kvarstår som tidigare i ämne och omfattning. Syftet är att tydligare peka mot möjligheten till arbete inom fritidssektorn men även för att erhålla en bättre balans i programstrukturen mellan de tre områdena fritid, förskola och äldreomsorg.

Skolverket föreslår att fyra ämnen; *barnet i förskolan*, *fritid och friskvård*, *hälsa* samt *vård och omsorg* får förändringar som påverkar programfördjupningen. Ämnet *barnet i förskolan* nivå 2, 100 poäng återfinns i förslaget i programfördjupningen, likaså det nya ämnet *fritidsanläggningars drift*, nivå 1, 100 poäng. Ämnet *hälsa* föreslås få nivå 2, 100 poäng i programfördjupningen.

För ämnet *vård och omsorg* föreslås en sammanslagning av dagens kurs 2, 100 poäng och kurs 3, 100 poäng. Det innebär att ämnet *vård och omsorg*, nivå 2, omfattar 200 poäng.

Skolverket bedömer att kopplingen till framtida yrkesliv blir tydligare med att de tre tänkta arbetsområdena, fritidssektorn, förskola och omsorg speglas redan i utbudet av ämnen i den programgemensamma delen. I programfördjupningen återfinns sedan ytterligare nivåer av de programgemensamma ämnesplanerna samt ytterligare ämnen som hör ihop med de tre tänkta arbetsområdena, fritidssektorn, förskola och omsorg.

Ämnesplaner på programmet för hälsa, vård och omsorg

Barnet i förskolan

Barnet i förskolan, nivå 1, 100 poäng föreslås bli ett programgemensamt ämne på programmet. *Barnet i förskolan*, nivå 2, 100 poäng föreslås ligga i programfördjupningen. Ett särskilt syfte med ämnesbetygsreformen för anpassade gymnasieskolan är att stärka kopplingen till arbetslivet. Av den anledningen föreslår Skolverket att *barnet i förskolan*, nivå 1, 100 poäng blir programgemensamt eftersom det visar på arbetet inom barnomsorgen. Nivå 2 i ämnet återfinns i programfördjupningen för att elever ska kunna fördjupa sig ytterligare i ämnet.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *barnet i förskolan* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *barnet i förskolan*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Fritidsanläggningars drift

Ämnet *fritidsanläggningars drift*, nivå 1, 100 poäng föreslås som ett nytt ämne. Tidigare ingick delar av ämnet i *fritid och friskvård*. Det nya ämnet *fritidsanläggningars drift*, nivå 1, 100 poäng föreslås ligga i programfördjupningen. Dagens ämnesplan *fritid och friskvård* har delats i två ämnen, *fritid och friskvård* samt *fritidsanläggningars drift*. Det centrala innehållet har arbetats om och fördelats över dessa båda ämnen. Skälen för delningen är för att ämnet bättre ska passa modellen för ämnesbetyg, för att ämnena tydligare visar mot arbetsområden samt att tydligare visa på arbetsområden för målgruppen. Dessutom speglar de ämnena på barn- och fritidsprogrammet i gymnasieskolan.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *fritid och friskvård* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *fritidsanläggningars drift*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Fritid och friskvård

Skolverket föreslår att dagens ämnesplan *fritid och friskvård* delas i två ämnen, *fritid och friskvård* och *fritidsanläggningars drift*. Det nya ämnet *fritid och friskvård* föreslås få en nivå om 100 poäng som ligger programgemensamt. I och med delningen av dagens ämnesplan *fritid och friskvård* till två ämnen, *fritid och friskvård* och *fritidsanläggningars drift*, har det centrala innehållet arbetats om och fördelats över de två nya ämnena. Ämnena visar dels tydligare mot arbetsområden för målgruppen dels speglar de ämnena på barn- och fritidsprogrammet.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *fritid och friskvård* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *fritid och friskvård*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Hälsa

Hälsa, nivå 1, 100 poäng föreslås bli ett programgemensamt ämne. *Hälsa*, nivå 2, 100 poäng föreslås ligga i programfördjupningen. Skolverkets förslag utgår från uppdraget om ökad tydlighet mot olika möjliga arbetsområden efter genomförd utbildning. Ämnet *hälsa* bedöms inte vara en grund för kommande arbetsområden. Däremot är det fortfarande av värde för elever att kunna läsa delar av ämnet *hälsa* som programgemensamt som en del i grunderna både för hälsoaspekterna för de områden utbildningen förbereder för och den egna hälsan. Förslaget att lägga ämnet *hälsa*, nivå 1, 100 poäng i den programgemensamma delen och *hälsa*, nivå 2, 100 poäng i programfördjupningsdelen ger utrymme för andra ämnen att ta plats i den programgemensamma delen.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *hälsa* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *hälsa*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Människan

Skolverket föreslår att ämnet *människan* endast genomgår enstaka uppdateringar och anpassas till ämnesbetygsmodellen. Ämnet föreslås ha en nivå om 100 poäng. Ämnet ligger kvar i den programgemensamma delen. Endast en uppdatering av ämnet utifrån ämnesbetygsmodellen har gjorts.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *människan* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *människan*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Människokroppen

Ämnet *människokroppen* föreslås genomgå enstaka uppdateringar och anpassats till ämnesbetygsmodellen. Ämnet föreslås ha en nivå om 100 poäng. Ämnet föreslås ligga kvar i programfördjupningsdelen. Endast en uppdatering av ämnet utifrån ämnesbetygsmodellen har gjorts.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *människokroppen* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *människokroppen*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Vård och omsorg

Skolverkets förslag är att ämnet *vård och omsorg* i stället för tre nivåer omfattar två nivåer, nivå 1, 200 poäng samt nivå 2, 200 poäng. Förslaget innebär ingen förändring gällande nivå 1, 200 poäng eftersom kurs 1 i ämnet även nu omfattar 200 poäng. Innehållet i dagens ämne gällande kurs 2, 100 poäng och kurs 3, 100 poäng föreslås integreras i en ny nivå 2. Denna nya nivå 2 föreslås omfatta 200 poäng. På så vis behålls samma poängomfattning som nu men med en annan fördelning. Skolverket föreslår att innehållet i dagens två kurser om 100 poäng vardera väl går att sammanfoga i en nivå om 200 poäng. För ämnet *vård och omsorg* föreslås att *vård och omsorg*, nivå 1, 200 poäng läggs i den programgemensamma delen och *vård och omsorg*, nivå 2, 200 poäng i programfördjupningsdelen. Förslaget medför en tydligare styrning av innehållet i ämnet som då stärker möjligheten till arbete inom området vård och omsorg.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *vård och omsorg* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *vård och omsorg*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Programmet för samhälle, natur och språk

Programstruktur

Programstrukturen för programmet för samhälle, natur och språk föreslås inte få några förändringar jämfört med dagens ingående ämnen och omfattning.

Skolverket föreslår att fler yrkesämnen läggs in i programfördjupningen. Till exempel har de nya ämnena *arbetslivets villkor*, *handel*, *hundkunskap*, *återvinning*, *återanvändning*, *återbruk*, samt ämnet *mat och butik* lagts till. Utmaningen för detta program är att arbetsförlagt lärande (apl) är obligatoriskt men de flesta ämnena är antingen gymnasiegemensamma ämnen i anpassad gymnasieskola eller andra mer teoretiskt präglade ämnen.

Skolverket föreslår följande programgemensamma ämnen för programmet, vilket inte innebär någon förändring av de programgemensamma ämnena eller deras omfattning jämfört med i dag:

- *engelska*, nivå 2, 100 poäng
- *geografi*, nivå 1, 100 poäng
- *medieproduktion*, nivå 1, 100 poäng
- *naturkunskap*, nivå 2, 100 poäng
- *sambällskunskap*, nivå 2, 100 poäng
- *svenska*, nivå 2, 100 poäng
- *eller*
- *svenska som andraspråk*, nivå 2, 100 poäng.

Under Skolverkets arbete med ämnesbetygsreformen har det blivit tydligt att eleverna i målgruppen för programmet är intresserade av det teoretiska innehållet i programmet och aktivt har valt bort ett mer yrkesspecifikt program. Behovet att skapa meningsfull apl är

ändå av största vikt för eleverna, då detta utgör en stor del av utbildningen och är värdefullt för att underlätta etablering på arbetsmarknaden. Skolverket föreslår därför att fler yrkesämnen läggs till i programfördjupningen för att underlätta för skolorna att hitta arbetsplatser åt eleverna, vilket ökar anknytningen till yrkeslivet.

Ämnesplaner på programmet för samhälle, natur och språk

Då flertalet ämnen på programmet för samhälle, natur och språk är ämnen som antingen är gymnasiegemensamma ämnen i anpassad gymnasieskola eller ämnen som redovisas under andra program eller under rubriken *Ämnen som finns på flera program* redovisas enbart ämnena *geografi* och *moderna språk* nedan.

Geografi

Skolverket föreslår att ämnet uppdaterats och är struktureras i två nivåer, *geografi*, nivå 1, 100 poäng och *geografi*, nivå 2, 100 poäng.

Den föreslagna ämnesplanen i *geografi* för anpassade gymnasieskolan är reviderad så att den, så långt det är möjligt, ska likna ämnesplanen för *geografi* i gymnasieskolan. Begreppen, som även återfinns i gymnasieskolans ämne, endogena och exogena processer skrivs in i ämnesplanen. Nytt i ämnet är även de tre områdesrubrikerna, livsmiljöer, hållbar utveckling och geografiska källor och verktyg. Kunskaper om klimatförändringar och hållbar utveckling har stärkts i ämnesplanen genom att det skrivs in i ett av målen.

I ämnet uppmuntras det till praktiska moment i undervisningen genom att i syftet och i centralt innehåll redan på nivå 1 skriva in att eleverna i undervisningen ska ges möjlighet att genomföra fältstudier.

För att göra ämnet mer tillgängligt och ta bort eventuella tröskeeffekter föreslås att målet i den nu gällande ämnesplanen förmåga att använda metoder tas bort. I övrigt föreslås inte något radikalt nytt innehåll i ämnet.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *geografi* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i ämnet *geografi*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

En lärare är endast behörig att undervisa i motsvarande ämnen eller ämnesområden i anpassade gymnasieskolan som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i anpassade grundskolan. Skolverket bedömer att ämnet *geografi* i anpassade gymnasieskolan motsvarar ämnet *geografi* i anpassade grundskolan.

Moderna språk

Skolverket föreslår en ämnesplan för *moderna språk*. De språk som erbjuds inom *moderna språk* ska i det ämnesutformade systemet utgöra separata ämnen. Av bestämmelserna i skollagen framgår att det för varje ämne ska finnas en ämnesplan. Om det finns särskilda skäl får flera ämnen ha en gemensam ämnesplan.⁴⁴ Utifrån att det finns möjlighet för Skolverket att reglera att en ämnesplan får vara gemensam för flera ämnen föreslår Skolverket att ämnesplanen för moderna språk ska vara gemensamma för flera olika moderna språk, det vill säga flera olika ämnen. Förslaget innebär vidare att de olika språk som anges i bilagan till föreskrifterna utgör de ämnen som ämnesplanen omfattar. Ämnesplanen föreslås bestå av en nivå om 100 poäng och har bearbetats så att den speglar motsvarande ämnesplan i gymnasieskolan. Till exempel föreslås att samma språkliga företeelser ska anges, däribland grammatiska strukturer och stavning.

Skolverket föreslår vidare att den del av målen och betygskriterierna i nuvarande ämnesplan för moderna språk som handlar om att reflektera över livsvillkor, samhällsfrågor och

⁴⁴ 19 kap. 22 § och 20 kap. 6 § skollagen. Angående särskilda skäl, se ovan under avsnittet Anpassade gymnasieskolans programstrukturer.

kulturella företeelser i olika sammanhang och delar av världen där målspråket används utgår. Motivet är att ett sådan del i betygskriterierna kan medföra en risk att fler elever än idag inte får ett godkänt betyg i *moderna språk* eftersom **medverkar** och **bidrar** enligt Skolverkets förslag inte längre kommer att användas i betygskriterierna. Skolverkets avsikt med förslaget är inte att minska utrymmet för sociokulturellt innehåll i undervisningen. Därför kvarstår detta med samma omfattning i centralt innehåll som i nuvarande ämnesplan.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *moderna språk* ska fortsatt vara behöriga att undervisa i *moderna språk*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Skolverket föreslår att ämnen inom *moderna språk* ska klassificeras som s.k. vissa ämnen i anpassade gymnasieskolan, eftersom myndigheten ser att olika utbildningar bedöms vara relevanta för behörighet i ämnet.

Programmet för skog, mark och djur

Programstruktur

Skolverket föreslår endast små ändringar i programstrukturen för programmet för skog, mark och djur då programmet redan idag bedöms ha en tydlig koppling till många av de arbetsområden som programmet utbildar mot. Inga förändringar föreslås av vilka ämnen som ska vara programgemensamma, utan dessa är även fortsättningsvis *biologi – naturbruk*, *naturbruk* och *naturbruksteknik*. En problematik finns här i att programmet kan utbilda mot ett tämligen brett spektrum av yrkesområden, och de programgemensamma ämnena ska passa alla dessa. Bedömningen är att den nuvarande lösningen även fortsättningsvis uppfyller det kravet, men på bekostnad av att den blir förhållandevis allmänt hållen.

Fokus i arbetet med programstrukturen har legat på att hitta rätt ämnesinnehåll sett till dels att utbildningen ska utmyнна i ett yrkeskunnande med stark arbetsmarknadsrelevans, dels säkerställa att nivån är den rätta.

Utöver förändringar som bottnar i ämnesbetygsregleringen, som att vissa ämnen behöver delas, så ligger den största förändringen för programmet i att ett antal ämnen utgår ur programförändringen. Orsakerna till detta är ofta att utbildningens innehåll renodlats mot områden med god arbetsmarknadsrelevans. Exempel på sådana ämnen som utgår är *godshantering* och *fordonsteknik*. Vidare har ämnesinnehåll som behandlar övningskörning med traktorkortplikligt fordon tagits bort från programmet då sådan körning inom ramen för anpassade gymnasieskolan anses inte ligga inom ramen för gällande lagstiftning.⁴⁵

Ämnesplaner på programmet för skog, mark och djur

Biologi – naturbruk

Ämnet *biologi – naturbruk* föreslås utgöras av två nivåer om 100 poäng vardera. De är naturbruksövergripande och den första nivån är programgemensam. Innehållet från de tidigare kurserna *djurens biologi* och *marken och växternas biologi* har arbetats in i ämnet.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *biologi – naturbruk* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *biologi – naturbruk*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Fastighetsunderhåll inom naturbruk

Skolverket föreslår ett nytt ämne med namnet *fastighetsunderhåll inom naturbruk*. Ämnet föreslås omfatta en nivå om 100 poäng. Ämnet har gjorts något mer naturbruksspecifikt

⁴⁵ Se exempelvis det myndighetsövergripande stödmaterialet Förarutbildning inom gymnasieutbildning och komvux, version 3, framtaget av Skolverket och Transportstyrelsen 2018.

och nivån anpassats till att elever från programmet huvudsakligen kommer att arbeta inom andra yrkesområden än fastighetsunderhåll.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *fastighetskötsel* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *fastighetsunderhåll inom naturbruk*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Hundkunskap

Skolverket föreslår ämnet *hundkunskap* som är nytt för anpassade gymnasieskolan och omfattar en nivå om 100 poäng. Ämnet bedöms fylla en lucka inom programmet vilken tidigare fyllts av olika lokala lösningar inom ämnet *sällskapsdjur*.

Skolverket bedömer att behörighet att undervisa i ämnet *hundkunskap* inte kan ges utifrån något nuvarande ämne i den anpassade gymnasieskolan. Lärare som vill bli behöriga att undervisa i ämnet *hundkunskap* kommer därför att behöva ansöka om behörighet att undervisa i ämnet.

Lärare som är behöriga att undervisa i nuvarande ämne *hundkunskap* i gymnasieskolan ska dock kunna bli behöriga att undervisa i ämnet *hundkunskap* i anpassade gymnasieskolan. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Hästkunskap

Skolverket föreslår att ämnet *hästkunskap* delas i tre ämnen; *hästkunskap*, *körning med häst*, och *ridning*. Den grundläggande delen med basen kring hästen och hästhållning behåller namnet *hästkunskap* och ges två nivåer om 100 poäng respektive 200 poäng.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *hästkunskap* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *hästkunskap*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Kattkunskap

Ämnet *kattkunskap* är nytt och föreslås omfatta en nivå om 100 poäng. Ämnet bedöms fylla en lucka inom programmet vilken tidigare fyllts av olika lokala lösningar inom ämnet *sällskapsdjur*.

Skolverket bedömer att behörighet att undervisa i ämnet *kattkunskap* inte kan ges utifrån något nuvarande ämne. Lärare som vill bli behöriga att undervisa i ämnet *kattkunskap* behöver därför göra en ansökan om komplettering av legitimation.

Körning med häst

Ämnet *körning med häst* som har delats från ämnet *hästkunskap* föreslås få två nivåer om 100 poäng var och tar enbart upp de delar som är specifika för körningen.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *hästkunskap* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *körning med häst*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Lantbruksdjur

Skolverket föreslår att ämnet *lantbruksdjur* omfattar två nivåer om 100 respektive 200 poäng. Det föreslagna innehållet innebär inte några andra ändringar än en anpassning till ämnesbetygsmodellen med progression mellan nivåerna och anpassade betygskriterier.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *lantbruksdjur* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *lantbruksdjur*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Motorsåg

Skolverket föreslår att ämnet *motorsåg* delas från det befintliga ämnet *motor- och röjmotorsåg* och föreslås ha en nivå om 100 poäng. Innehållet har fått ett starkt fokus på säkerhet och anpassats efter skolformens nivå.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *motor- och röjmotorsåg* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *motorsåg*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Naturbruk

Ämnet *naturbruk* är ett programgemensamt ämne i en nivå om 200 poäng. Förslagen innebär inte några andra ändringar än en anpassning till ämnesbetygsmodellen.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *naturbruk* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *naturbruk*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Naturbruksteknik

Skolverket föreslår att ämnet *naturbruksteknik* är ett programgemensamt ämne med två nivåer om 100 poäng var. Tidigare ingick en specialiseringskurs vilken omarbetats till att vara en nivå inom ämnet med så öppna formuleringar som möjligt i syfte att inte avgränsa till ett snävt teknikområde eller liknande. Värt att notera är att övningskörning med traktorkortpliktigt fordon inom anpassade gymnasieskolan inte anses förenligt med gällande lagstiftning. Skolverket tillsammans med Transportstyrelsen bedömer därmed att traktor- och truckkörning, och framför allt körning där traktorn eller trucken används som ett arbetsredskap i olika arbetsuppgifter i en arbetslivskontext, inte kan ingå i den anpassade gymnasieskolans ämne *naturbruksteknik*. För de elever som kan och vill utvecklas mer, finns möjligheten för skolhuvudmannen att erbjuda eleverna att läsa enstaka ämnen från naturbruksprogrammet inom ett aktuellt område, exempelvis traktorpliktiga fordon.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *naturbruksteknik* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *naturbruksteknik*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Ridning

Skolverket föreslår att ämnet *ridning*, som har delats från ämnet *hästkunskap*, får två nivåer om 100 poäng var och tar enbart upp de delar som är specifika för ridningen.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *hästkunskap* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *ridning*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Röjmotorsåg

Ämnet *röjmotorsåg* som har delats från ämnet *motor- och röjmotorsåg* föreslås få en nivå om 100 poäng. Innehållet fokuseras på säkerhet och har anpassats efter skolformens nivå.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *motor- och röjmotorsåg* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *röjmotorsåg*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Skogsbruk

Ämnet *skogsbruk* innehåller två nivåer om 100 poäng respektive 200 poäng. Förslagen innebär inte några andra ändringar än viss nivåjustering och en anpassning till ämnesbetygsmodellen med progression mellan nivåerna och anpassade betygskriterier.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *skogsbruk* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *skogsbruk*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Skötsel av utemiljöer

Ämnet *skötsel av utemiljöer* innehåller två nivåer om 100 respektive 200 poäng. Förslagen innebär inte några andra ändringar än viss nivåjustering och en anpassning till ämnesbetygsmodellen med progression mellan nivåerna och anpassade betygskriterier.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *skötsel av utemiljöer* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *skötsel av utemiljöer*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Sällskapsdjur

Ämnet *sällskapsdjur* innehåller två nivåer om 100 respektive 200 poäng. Den tidigare specialiseringskursen i ämnet har i viss mån ersatts av de nya ämnena *hundkunskap* respektive *kattkunskap*. Förslagen innebär inte några andra ändringar än en anpassning till ämnesbetygsmodellen med progression mellan nivåerna och anpassade betygskriterier.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *sällskapsdjur* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *sällskapsdjur*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Trädgårdsanläggning

Ämnet *trädgårdsanläggning* innehåller två nivåer om 100 respektive 200 poäng. Förslagen innebär inte några andra ändringar än viss nivåjustering och en anpassning till ämnesbetygsmodellen med progression mellan nivåerna och anpassade betygskriterier.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *trädgårdsanläggning* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *trädgårdsanläggning*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Trädgårdsodling

Skolverket föreslår att ämnet *trädgårdsodling* består av två nivåer om 100 respektive 200 poäng. Innehållet i de tidigare kurserna *odling i växthus* respektive *odling på friland* har arbetats in i ämnet.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *trädgårdsodling* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *trädgårdsodling*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Växtkunskap

Ämnet *växtkunskap* innehåller två nivåer om 100 poäng vardera. Förslagen innebär inte några andra ändringar än en anpassning till ämnesbetygsmodellen med progression mellan nivåerna och anpassade betygskriterier.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *växtkunskap* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *växtkunskap*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Växtodling

Ämnet *växtodling* innehåller två nivåer om 100 respektive 200 poäng. Förslagen innebär inte några andra ändringar än viss nivåjustering och en anpassning till ämnesbetygsmodellen med progression mellan nivåerna och anpassade betygskriterier.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *växtodling* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *växtodling*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Ämnesplaner som finns på flera program

Arbetslivets villkor

Skolverket föreslår att kursen *arbetslivets villkor* i dagens ämnesplan *sambällskunskap* blir ett eget ämne då dess innehåll är svårt att som specialisering knyta till progressionen i hela ämnet *sambällskunskap*. Ämnet *arbetslivets villkor* föreslås få en nivå om 100 poäng. Ämnet behandlar grundläggande kunskaper om villkor i arbetslivet, till exempel hur man söker arbete och arbetsmiljöfrågor.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *sambällskunskap* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *arbetslivets villkor*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Skolverket föreslår att ämnet *arbetslivets villkor* ska klassificeras som ett s.k. vissa ämne eftersom myndigheten ser att olika utbildningar bedöms vara relevant för behörighet i ämnet.

Entreprenörskap

Ämnet *entreprenörskap* föreslås omfatta 100 poäng och innehåller en nivå. Undervisningen i ämnet *entreprenörskap* syftar till att utveckla elevernas kunskaper om entreprenörskapets betydelse för individer, verksamheter och samhälle. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla förmåga att omsätta idéer i praktisk verksamhet samt utveckla förståelse av hur målinriktade processer kan startas, utformas och genomföras. Hållbar utveckling är ett perspektiv som förstärks i ämnet *entreprenörskap*.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *entreprenörskap* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *entreprenörskap*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Hem- och konsumentkunskap

Ämnet *hem- och konsumentkunskap* föreslås få en nivå, *hem- och konsumentkunskap*, nivå 1, 100 poäng. Ämnet motsvarar dagens ämne med samma namn.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *hem- och konsumentkunskap* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *hem- och konsumentkunskap*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Kreativt skrivande och litteratur

De nya ämnen som föreslås skapas av fördjupningskurserna i gällande ämnesplan för ämnet *svenska* är *litteratur* och *kreativt skrivande*. Båda ämnena består av en nivå som omfattar 100 poäng. Den nuvarande kursen *skrivande* motsvaras i det nya systemet av *kreativt skrivande*.

Ämnet *kreativt skrivande* syftar till att utveckla elevernas förmåga att skriva skönlitterära texter samt förståelse av det kreativa skrivandets olika uttrycksmedel. Vidare ska undervisningen stimulera elevernas konstnärliga kreativitet och skaparglädje samt ge eleverna möjlighet att hitta sitt personliga uttryckssätt genom övningar i att i skrift gestalta och förmedla känslor, erfarenheter, insikter och reflektioner. I ämnet ingår också att läsa andra elevers och författares texter och diskutera dem vad gäller språkligt uttryck och innehåll.

Ämnet *litteratur* syftar till att utveckla elevernas förmåga att läsa och reflektera över skönlitteratur. Undervisningen ska bidra till att vidga elevernas litterära referensram genom att lyfta fram texter från olika tider och kulturer och därigenom främja elevernas bildning. Eleverna ska vidare ges möjlighet att utveckla förståelse av hur skönlitterära texter kan läsas och tolkas utifrån olika perspektiv.

I båda ämnena ingår läsning av skönlitteratur.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *svenska* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i de nya ämnena *kreativt skrivande* och *litteratur*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

En lärare är endast behörig att undervisa i motsvarande ämnen eller ämnesområden i anpassade gymnasieskolan som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i anpassade grundskolan. Skolverket bedömer att ämnet *kreativt skrivande* och *litteratur* i anpassade gymnasieskolan motsvarar ämnet *svenska* i anpassade grundskolan.

Service och bemötande

Ämnet *service och bemötande* föreslås få en nivå, *service och bemötande*, nivå 1, 100 poäng. Ämnet omfattar samma område som dagens ämne med samma namn.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *service och bemötande* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *service och bemötande*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Trafikantkunskap

Skolverket föreslår att kursen *trafikantkunskap* i dagens ämnesplan *samhällskunskap* blir ett eget ämne då dess innehåll är svårt att som specialisering knyta till progressionen i hela ämnet *samhällskunskap*. Ämnet *trafikantkunskap*, nivå 1, 100 poäng är ett nytt ämne. Här behandlas grundläggande kunskaper om trafikantkunskap till exempel trafikregler och skyddsutrustning.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *samhällskunskap* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *trafikantkunskap*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Skolverket föreslår att ämnet *trafikantkunskap* ska klassificeras som ett s.k. vissa ämne eftersom myndigheten ser att olika utbildningar bedöms vara relevant för behörighet i ämnet.

Ämnena idrottsfördjupning, specialidrott och tävlings- och träningslära

Idrottsfördjupning

Skolverket föreslår att dagens kurs *idrott och hälsa 3 vald idrott*, 100 poäng ersätts av ett nytt ämne, *idrottsfördjupning*, nivå 1, 100 poäng. Detta ligger då närmare gymnasieskolans ämnesplaner för ytterligare fördjupning inom specifik idrott. Innehållet blir mer inriktat mot en vald idrott ur ett prestationsperspektiv vilket efterfrågats. Då anpassade gymnasieskolan till skillnad från gymnasieskolan, där *idrott och hälsa* endast har 200 poäng på två nivåer, har en poängomfattning om 300 poäng på två nivåer inom *idrott och hälsa* gör Skolverket bedömningen att ett nytt ämne med en möjlighet till ett mer prestationsinriktat innehåll öppnar upp för anpassade gymnasieskolor att erbjuda en fördjupning inom vald idrott. Detta föreslås också på motsvarande sätt inom gymnasieskolan för de elever som inte läser ämnet *specialidrott* men ändå vill ha mer idrott.

Skolverket gör bedömningen att denna konstruktion svarar bättre mot efterfrågan av idrottskurser än ytterligare en nivå om 100 poäng inom ämnet *idrott och hälsa*.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *idrott och hälsa* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *idrottsfördjupning*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

En lärare är endast behörig att undervisa i motsvarande ämnen eller ämnesområden i anpassade gymnasieskolan som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i anpassade grundskolan. Skolverket bedömer att ämnet *idrottsfördjupning* i anpassade gymnasieskolan motsvarar ämnet *idrott och hälsa* i anpassade grundskolan.

Specialidrott

För att möjliggöra en tydlig progression genom ämnets nivåer samt att en uppsättning betygskriterier ska gälla för samtliga nivåer föreslår Skolverket att ämnet *specialidrott* delas i två ämnen, *specialidrott*, med tre nivåer om sammanlagt 400 poäng (den första nivå omfattar 200 poäng övriga två nivåer 100 poäng vardera), och *tränings- och tävlingslära*, en nivå om 100 poäng. Antal mål har minskats från dagens sex till fyra för *specialidrott* samt från sex till tre för *tränings-och tävlingslära*.

Ändringar har också gjorts i det centrala innehållet så att en tydlig progression kan följas mellan nivåerna. Ett exempel är att praktiskt utförande av träningsmetoder för uthållighet, styrka, rörlighet, snabbhet och koordination i nivå 1 blir i nivå 2 och 3 val av samt genomförande av träningsmetoder baserade på den egna utvecklingen.

En högre grad av självständighet går att följa från nivå 1 där innehållet till stor del styrs av läraren medan i nivå 2 och 3 skrivs progressionen fram mot egna val och genomförande utifrån det egna utvecklingsbehovet.

Nya betygskriterier som gäller respektive ämne har också formulerats.

Ämnet *specialidrott* omfattar i dagens system fem kurser om vardera 100 poäng, tre kurser med benämning *specialidrott* och två kurser med benämningen *tränings- och tävlingslära*. Ämnet finns på av Skolverket godkända idrottsutbildningar inom såväl gymnasieskolan som anpassade gymnasieskolan dock med olika omfattning ur poängperspektiv. Kurserna *specialidrott* 1,2 och 3 har haft fokus på genomförande av träning, tävling och satsning mot elitnivå inom vald idrott vilket är syftet med gymnasiala idrottsutbildningar i stort. Kurserna *tränings-och tävlingslära* 1 och 2 har haft ett större teoretiskt fokus.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *specialidrott* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i det nya ämnet *specialidrott*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Skolverket föreslår att ämnet *specialidrott* ska klassificeras som ett s.k. vissa ämne, eftersom myndigheten ser att olika utbildningar bedöms vara relevant för behörighet i ämnet.

Tävlings- och träningslära

Skolverket föreslår att ämnet *specialidrott* delas upp i två enskilda ämnen, *specialidrott* och *tävlings- och träningslära*. Eftersom ämnet *specialidrott* förekommit på gymnasieskolans- och anpassade gymnasieskolans idrottsutbildningar sedan lång tid och är ett etablerat begrepp, avser Skolverket inte att ta bort ämnesnamnet *specialidrott* utan föreslår i stället att de nu gällande kurserna *idrottsspecialisering* 1, 2 och 3 och deras kunskapsinnehåll fortsatt får namnet *specialidrott* om tre nivåer på 200 poäng, 100 poäng och 100 poäng, och att kurserna *tränings- och tävlingslära* behåller sitt namn men blir ett nytt ämne, på en nivå om 100 poäng.

Det finns behov av uppdelning i två ämnen utifrån progression av det centrala innehållet i förhållande till samtliga mål. En första längre nivå (200 poäng) behövs i ämnet *specialidrott* eftersom de elever som läser ämnet på gymnasiala idrottsutbildningar⁴⁶ läser 400 poäng, 200

⁴⁶ 5 kap. 31 § gymnasieförordningen.

poäng inom programfördjupningen samt 200 poäng inom individuellt val. Detta svarar då bättre mot intentionerna med längre och mer sammanhållna ämnen.

I nu gällande kurser i *tränings- och tävlingslära* finns ett delvis överlappande och upprepande centralt innehåll. Det finns även överlappningar mellan *tränings- och tävlingslära* och dagens *specialidrott*. Skolverket har därför renodlat det centrala innehållet mellan två nya ämnen och också gjort bedömningen att *tävlings- och träningslära* i fortsättningen ska omfatta 100 poäng i en nivå. De delar av kunskapsinnehållet som upplevts alltför teoretiserat har förtydligats med mer av återkommande kunskapsområden för att förstärka och ge möjlighet till repetition. Begreppet ”kommunicera” har använts genomgående då det har upplevts som mer målgruppsanpassat än tidigare begrepp som analysera.

Det kommer heller inte att finnas något ”bygger på ” mellan ämnena *tränings- och tävlingslära* och *specialidrott* vilket skulle kunna få till följd att eleverna enbart skulle läsa ämnet *specialidrott* om 400 poäng. Skolverket har därför försökt tydliggöra detta genom en skrivning i de båda ämnenas ämnesplaner att de tillsammans utgör en helhet för elevens elitidrottssatsning.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *specialidrott* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *tränings- och tävlingslära*. Dessa lärare kommer att få information om hur de ansöker om behörighet i det nya ämnet.

Skolverket föreslår att ämnet *tränings- och tävlingslära* ska klassificeras som ett s.k. vissa ämne, eftersom myndigheten ser att olika utbildningar bedöms vara relevant för behörighet i ämnet.

Ämnesplaner för döva och hörselskadade

Svenskt teckenspråk

Den föreslagna ämnesplanen för *svenskt teckenspråk* omfattar 200 poäng. Ämnet innehåller två nivåer om vardera 100 poäng, *svenskt teckenspråk*, nivå 1, 100 poäng och *svenskt teckenspråk*, nivå 2, 100 poäng.

Undervisningen i ämnet *svenskt teckenspråk* ska syfta till att eleverna utvecklar förmåga att använda teckenspråk för att kommunicera i olika situationer. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla förmåga att producera teckenspråkiga texter samt att tillägna sig och tolka olika typer av teckenspråkiga texter.

Antalet målpunkter i syftestexten har reducerats i syfte att skapa förutsättningar för mer övergripande och mindre detaljerade betygsriterier. I det centrala innehållet har skrivningar om dövas och hörselskadades språkinläring och flerspråkighet lagts till.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *svenskt teckenspråk* kommer fortsatt att vara behöriga att undervisa i *svenskt teckenspråk*. Läraren behöver inte göra någon ansökan.

Skolverket föreslår att ämnet *svenskt teckenspråk* ska klassificeras som ett s.k. vissa ämne, eftersom myndigheten ser att olika utbildningar bedöms vara relevant för behörighet i ämnet.

2. Förslag till föreskrifter som rör behörighet för lärare

Ämnesbetygsreformen innebär att befintliga legitimationer kommer att behöva uppdateras för många lärare. Behörighetsreglerna i anpassade gymnasieskolan ser olika ut beroende på om det är ett ämne som klassificeras som ett yrkesämne, ett ämne som motsvarar ett ämne i anpassad grundskola eller om det handlar om ett s.k. vissa ämne. Skolverkets förslag och hur de påverkar lärares legitimationer och behörighet i olika ämnen beskrivs ovan under respektive ämne.

Ämnen i anpassade gymnasieskolan som motsvaras av ämnen i anpassade grundskolan

Behörig att undervisa i anpassade gymnasieskolan i andra ämnen än yrkesämnena är den som är behörig att undervisa i anpassade grundskolans årskurs 7–9.⁴⁷ För att ges en sådan behörighet krävs generellt sett att läraren har en speciallärarexamen med inriktning mot utvecklingsstörning⁴⁸ och en lärarutbildning avsedd för undervisning i grundskolans årskurs 4–6 eller att läraren kan ges behörighet i något av ämnena bild, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa eller musik i grundskolans årskurs 4–9 eller gymnasieskolan. En lärare i anpassade gymnasieskolan är endast behörig att undervisa i motsvarande ämnen eller ämnesområden i anpassade grundskolan som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i. Läraren är dock även behörig att undervisa i andra ämnen eller ämnesområden för vilka lärarens kompetens är relevant (s.k. vissa ämnen, se vidare nedan).

För ämnena dans och teater i anpassade gymnasieskolan finns särskilda bestämmelser om vad som krävs för att vara behörig att undervisa i dessa ämnen i anpassade gymnasieskolan.⁴⁹ För att ges en sådan behörighet krävs att läraren har en speciallärarexamen med inriktning mot utvecklingsstörning och en ämneslärarexamen omfattande något av ämnena eller har fullgjort 30 högskolepoäng i något av ämnena.

Som redovisats ovan anser Skolverket att vissa av de föreslagna nya ämnena varken bör vara ett yrkesämne eller ett s.k. vissa ämne. Myndigheten bedömer att dessa ämnen i anpassade gymnasieskolan motsvaras av ämnen i anpassade grundskolan, vilket framgår ovan under respektive ämne, och således ska kunna ge behörighet att undervisa i dessa ämnen i anpassade gymnasieskolan, vilket i delar kan kräva förordningsändringar.

Förslag till föreskrifter om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i vissa ämnen i anpassade gymnasieskolan

Vad som krävs för att vara behörig att undervisa i anpassade gymnasieskolan i andra ämnen än yrkesämnena framgår bland annat av 2 kap. 27 § förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare. En lärare som genom sin examen eller kompletterande studier uppfyller kraven för att vara behörig att undervisa i ett eller flera ämnen i anpassade gymnasieskolan (som inte är yrkesämnena) kan även få behörighet att undervisa i ett eller flera andra ämnen, eller ämnesområden, för vilka lärarens kompetens är relevant (s.k. vissa ämnen).

Skolverket får meddela föreskrifter om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för ett sådant ämne eller ämnesområde. Ett sådant s.k. vissa ämne får inte motsvaras av ett ämne eller ämnesområde i anpassade grundskolan.⁵⁰ Skolverket har meddelat sådana föreskrifter genom Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2017:102) om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för vissa ämnen i gymnasieskolan. I bilagan till föreskrifterna anges om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för ett ämne enligt 2 kap. 27 § andra stycket förordningen om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare. Relevant kompetens i ett s.k. visst ämne består av för ämnet relevanta högskolestudier eller likvärdiga kunskaper och kompetenser.

Eftersom Skolverket föreslår nya och förändrade ämnen behöver myndighetens föreskrifter ses över. Skolverkets förslag till nya föreskrifter innehåller bestämmelser om vad som krävs

⁴⁷ 2 kap. 27 § och 2 kap. 13, 14, 14 a, 15 eller 15 a §§ förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare.

⁴⁸ Den 2 juli 2023 ersätts begreppet utvecklingsstörning med begreppet intellektuell funktionsnedsättning.

⁴⁹ 2 kap. 27 b § förordningen om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare.

⁵⁰ 2 kap. 27 och 27 a §§ förordningen om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare.

för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i de s.k. vissa ämnen som anges i denna konsekvensutredning. Ändringarna innebär således förslag till vilka krav som ställs för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i vart och ett av de föreslagna ämnen som föreslås vara s.k. vissa ämnen i anpassade gymnasieskolan, se Skolverkets förslag till föreskrifter om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i vissa ämnen i anpassade gymnasieskolan.

Förslag till föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne

En lärare är endast behörig att undervisa i det eller de yrkesämnena i gymnasieskolan för vilka lärarens yrkeskunskaper är relevanta. Motsvarande gäller i sak även för anpassade gymnasieskolan. Skolverket får meddela föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att de ska vara relevanta för ett yrkesämne i anpassade gymnasieskolan.⁵¹ Skolverket har meddelat sådana föreskrifter genom Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne. I bilaga 1 till föreskrifterna anges vad som krävs för att en lärares yrkeskunskaper ska vara relevanta för respektive yrkesämne i gymnasieskolan. Relevanta yrkeskunskaper för ett yrkesämne i anpassade gymnasieskolan är de som regleras i bilaga 1 för motsvarande ämne i gymnasieskolan. Vilka yrkesämnena i anpassade gymnasieskolan som motsvarar yrkesämnena i gymnasieskolan framgår av bilaga 2 till föreskrifterna.

Eftersom Skolverket föreslår nya och förändrade ämnen behöver myndighetens föreskrifter ses över. Skolverkets förslag till nya föreskrifter innehåller de yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i de yrkesämnena som anges i denna konsekvensutredning. Ändringarna innebär således förslag till så kallade kunskapskriterier för vart och ett av de föreslagna ämnena.

Särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen har den som genom yrkeserfarenhet har tillägnat sig kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper. Universitets- och högskolerådet (UHR) får meddela närmare föreskrifter om vad som är kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper.⁵² Eftersom Skolverket föreslår nya ämnen innebär det att UHR behöver ändra i sina motsvarande föreskrifter – Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen. Myndigheterna skickar ut respektive föreskrifter på remiss var för sig.⁵³

Skolverket och UHR har enats om principer för hur föreskrifterna ska vara utformade

- Ett ämne bör inte vara bredare än att en lärare kan undervisa i hela ämnet.
- Myndigheternas föreskrifter ska utformas så att de är likalydande.
- Det som myndigheterna kan föreskriva om är yrkeskunskaper. I ämnesplanerna, som lärarna ska undervisa utifrån, ingår även andra mer generella kunskapsområden. Dessa kunskaper och förmågor får lärarna antas ha bland annat utifrån den grundläggande behörigheten för högskolestudier.
- Yrkeskunskaperna ska vara såväl erfarenhetsbaserade som teoretiska.⁵⁴
- Med kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper avser myndigheterna innehåll (vad man ska kunna), nivå (hur väl man ska kunna det) och aktualitet (att kunskapen är

⁵¹ 2 kap. 25, 28 och 29 §§ förordningen om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare.

⁵² 4 § förordningen (2010:2021) om tillträde till utbildning som leder till yrkeslärarexamen.

⁵³ UHR:s remiss, dnr 4.1.2-02016-2019.

⁵⁴ Detta innebär att en person genom yrkesutövning anses kunna förvärva såväl erfarenhetsbaserade som teoretiska yrkeskunskaper. Det innebär däremot inte att en person som genom utbildning förvärvat teoretiska yrkeskunskaper också anses ha förvärvat erfarenhetsbaserade yrkeskunskaper.

- giltig i nutid). För att definiera vad som är nödvändig kunskap använder sig myndigheterna av Sveriges referensram för kvalifikationer, SeQF, nivå 5.⁵⁵
- De kvalificerade och relevanta yrkeskunskaperna uttrycks i form av kunskapskriterier. Kunskapskriterierna ska ge en förutsägelse om vilka yrkeskunskaper som, tillsammans med yrkeslärarutbildningen eller lärarutbildningen⁵⁶, ger optimala förutsättningar för att kunna undervisa i det aktuella ämnet.
 - En viktig utgångspunkt för kunskapskriterierna är ämnesplanerna för de enskilda yrkesämnena i gymnasieskolan eftersom det är ämnesplanerna som anger vad läraren kommer att undervisa i. Kunskapskriterierna utgår också från yrkeskunskaper förvärvade genom yrkesutövandet i arbetslivet och som anses nödvändiga som grund för att undervisa i ett yrkesämne.

SeQF används som utgångspunkt för kunskapskriterierna

För att definiera vad som är nödvändiga kunskaper för att undervisa i ett yrkesämne använder sig myndigheterna av Sveriges referensram för kvalifikationer, SeQF. Ramverket innehåller åtta referensnivåer - från grundläggande nivå (nivå 1) till avancerad nivå (nivå 8). De åtta referensnivåerna uttrycks som resultat av lärande, som definieras som vad en person vet, förstår och kan göra när en lärandeprocess är avslutad, inte för hur lärandet uppnåtts. Myndigheterna har i framtagandet av kunskapskriterier utgått från principen att den som undervisar ska ha kunskaper som ligger minst en nivå över de kunskaper en elev förvärvat i gymnasieskolan. Den som vill undervisa i yrkesämnen i gymnasieskolan ska ha yrkeskunskaper motsvarande minst nivå 5 i SeQF. Utbildning inom anpassade gymnasieskolan är inplacerad på nivå 2 i SeQF.

3. Beskrivning av alternativa lösningar för det Skolverket vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Skolverket bedömer att de generella ändringar som görs för att förbereda anpassade gymnasieskolan för ämnesbetyg är nödvändiga utifrån de ändringar som införts i skollagen om ämnesbetyg samt enligt det uppdrag om förberedelser för ämnesbetyg i gymnasieskolan, anpassad gymnasieskola och dess motsvarigheter inom den kommunala vuxenutbildningen som Skolverket har att genomföra.⁵⁷

Parallellt med anpassning till ämnesutformning föreslår Skolverket även olika nödvändiga uppdateringar av gymnasieprogram och ämnen för att de ska vara aktuella utifrån teknik- och samhällsutveckling. I de fall det finns mer program- eller ämnesspecifika alternativa lösningar presenteras dessa under respektive program eller ämnen.

Om de ändringar som Skolverket föreslår inte kommer till stånd skulle det innebära att ämnesbetygsreformen inte kan realiseras fullt ut eftersom det är nödvändigt att ämnesplanerna för de ämnen som ges inom såväl anpassade gymnasieskolan som komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå utformas i enlighet med hur bestämmelserna i skollagen är utformade. Om en reglering inte kommer till stånd så kommer de vinster som förväntas av ämnesbetygsreformen att utebli. Förslagen ökar möjligheten till längre och mer sammanhållna ämnen som ger eleverna mer tid för lärande innan ett slutligt betyg sätts i ett ämne. Sammanhållna ämnen med progression kommer att minska fragmentiseringen och kan bidra till att minska stressen och öka elevers motivation.

⁵⁵ För ett fåtal yrkesämnena inom vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år har SeQF nivå 6.

⁵⁶ För behörighet enligt 2 kap. 25 § punkt 3 förordningen om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare krävs inte nödvändigtvis en yrkeslärarexamen.

⁵⁷ Givet i Skolverkets regleringsbrev för 2023.

4. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Förslagen berör samtliga elever som påbörjar sin utbildning på gymnasial nivå, i anpassade gymnasieskolan och inom komvux som anpassad utbildning, efter den 30 juni 2025. Enligt övergångsbestämmelserna till ändringarna i skollagen ska äldre bestämmelser fortfarande gälla för utbildning i anpassade gymnasieskolan som har påbörjats före den 1 juli 2025. Detsamma gäller för komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå i fråga om kurser eller en sammanhållen yrkesutbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Efter den 30 juni 2030 ska utbildningen dock fullföljas enligt de nya bestämmelser som gäller för utbildning som har påbörjats efter den 30 juni 2025.

Förslagen kommer att påverka skolhuvudmän⁵⁸ som bedriver eller avser att bedriva utbildning inom anpassade gymnasieskolan då dessa behöver förhålla sig till de ändrade programstrukturerna och de nya ämnena. Förslagen om nya ämnesplaner berör även huvudmän och utbildningsanordnare inom vuxenutbildningen som bedriver eller avser att bedriva komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

Förslagen kommer även att påverka lärare i olika omfattning (se ovan under respektive programs redovisning). Vissa justeringar av ämnen bedöms underlätta förutsättningarna att uppnå kraven för lärarlegitimation. Under respektive ämne ovan framgår vad som krävs för just det ämnet.

Elever, lärare, rektorer och studie- och yrkesvägledare

Skolverkets förslag berör elever, lärare, rektorer och studie- och yrkesvägledare som arbetar i anpassade gymnasieskolan och i komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

Elever, lärare, rektorer och studie- och yrkesvägledare kommer att behöva ta del av de planerade informations- och implementeringsinsatser som Skolverket kommer att genomföra, men även av lokala informations- och implementeringsinsatser. Det handlar dels om information och implementering vad gäller modellen för ämnesbetyg, dels ämnes- och programspecifika förändringar. Skolverket avser att återkomma med mer information om planerade implementeringsinsatser.

För rektorer handlar det även om att organisera utbildningen på skolorna utifrån de delvis ändrade programmen och de nya ämnena. Det kan även behövas viss kompetensutveckling av personal och tillgång till nya läromedel.

Studie- och yrkesvägledare behöver kunna informera elever om de reviderade ämnena och programmen och de individuella studieplanerna. För den kommunala vuxenutbildningen påverkas de individuella studieplanerna särskilt eftersom dessa kan behöva ändras utifrån att elever kan ha både kurser och ämnen i sina individuella studieplaner.

Förslagen får konsekvenser för såväl offentliga som enskilda huvudmän och vissa andra utbildningsanordnare som tillhandahåller utbildning motsvarande komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

Anpassade gymnasieskolan

Läsåret 2021/2022 fanns 6 754 elever i anpassade gymnasieskolan vid sammanlagt 171 skolenheter, varav 138 med kommunal huvudman, 32 med enskild huvudman och 5 regiondrivna skolenheter. En huvudman kan erbjuda samtliga program i anpassade gymnasieskolan eller endast vissa av programmen.

⁵⁸ Skolhuvudmän är dels kommuner, dels enskilda huvudmän som har fått ett godkännande av Skolinspektionen enligt 2 kap. 5 § skollagen. Även regioner kan vara huvudmän för nationella program som avser naturbruk och omvårdnad i anpassade gymnasieskolan, se 19 kap. 18 § skollagen.

Komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå

Läsåret 2021/2022 fanns 1 284 elever inom komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå vid 142 skolenheter.

Staten

Universitet och högskolor kan påverkas utifrån olika lärarutbildningar. Statens skolinspektion (Skolinspektionen) berörs när det gäller beslut om godkännanden som huvudmän för en viss utbildning som lämnas med stöd av 2 kap. 5 § skollagen utifrån de förändringar som föreslås om förändrade benämningar av vissa program vilket Skolverket redovisade till regeringen den 16 september 2022. Skolinspektionen berörs även i form av att enskilda utbildningsanordnare med betygsrätt inom vuxenutbildningen kan behöva uppdatera sina ansökningar då tillstånd idag ges på kurs och kurskod. Skolverkets förslag på nya ämnen med nya ämnes- och nivå-koder kan medföra ett förnyat ansökningsförfarande för enskilda utbildningsanordnare inom vuxenutbildningen som önskar betygsrätt inom de föreslagna ämnena. När det gäller Skolinspektionens tillståndsgivning har myndigheterna kontakt för att säkerställa att de huvudmän som berörs informeras i tid och att eventuella nya tillstånd hanteras på lämpligt sätt. Även Statens institutionsstyrelse (SiS) och Kriminalvården som anordnare av utbildning motsvarande anpassade gymnasieskolan respektive komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå berörs av förslagen.

Skolverket har för avsikt att planera och genomföra informations- och implementeringsinsatser gentemot huvudmännen samt ta fram olika former av stödmaterial och bedömningsstöd. Förslagen får också konsekvenser för Skolverkets handläggning av lärarlegitimationer och statsbidrag.

5. Uppgifter om de bemyndiganden som Skolverkets beslutanderätt grundar sig på

Under förutsättning att Skolverket även framgent kommer att ha föreskriftsrätt avseende programstrukturer i anpassade gymnasieskolan och ämnesplaner i anpassade gymnasieskolan och inom komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå har Skolverket för avsikt att föreskriva om dessa med stöd av 1 kap. 4 § och 4 kap. 1 a och 5 §§ gymnasieförordningen (2010:2039) samt 2 kap. 13 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

När det gäller föreskrifter om behörighet att undervisa i yrkesämnen respektive s.k. vissa ämnen har Skolverket för avsikt att meddela föreskrifter med stöd av 2 kap. 27 a och 29 §§ förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare, förutsatt att Skolverket fortsatt har sådan föreskriftsrätt.

6. Uppgifter om vilka kostnadsrämsiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

6.1 Kostnadsrämsiga konsekvenser

De kostnadsrämsiga konsekvenser som ett införande av ämnesbetyg innebär redovisas i propositionen Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper (prop. 2021/22:36). I propositionen, som nu är beslutad av riksdagen, konstaterar regeringen att det visserligen kan komma att behövas visst förberedande arbete inför att de förändrade bestämmelserna om sammantagen bedömning och ämnesbetyg träder i kraft, men att kompetensutveckling, ämnesdidaktiska diskussioner med mera inte är något nytt, utan en

naturlig del av lärares arbete, reglerat i skollagen⁵⁹, och således rymms inom ramen för huvudmannens normala ansvar. Regeringen bedömer samtidigt att det, trots detta, under en övergångsperiod kan behövas särskilda riktade stödinsatser med anledning av förslagen som bör genomföras med hjälp av statlig finansiering.

Skolverket bedömer å sin sida att myndighetens förslag kan innebära vissa kostnadsmissiga konsekvenser för huvudmännen i anpassade gymnasieskolan och inom komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå (i form av inköp av läromedel, lärplattformar, kompetensutvecklingsbehov och viss anpassning av informationsmaterial). Regeringen⁶⁰ har föreslagit att kompensation för implementering av reformen ska ges med 25 miljoner kronor per år för åren 2023–2024. Därutöver beräknas 140 miljoner kronor tillföras Skolverket för fördelning av statsbidrag till skolhuvudmännen för åren 2024–2026.

Skolverket bedömer att myndigheten behöver göra implementeringsinsatser för skolhuvudmän utifrån förslagen. Sådana insatser avser att motverka ytterligare kostnader hos skolhuvudmännen för att se till att de är väl förberedda för ett system med ämnesbetyg. Sådana kostnader beräknas tillkomma för föreskriftsarbete, implementeringsinsatser, information, stödmaterial, digitala system, processen för ändringar i lärares legitimation med mera.

När det gäller Skolverkets förslag har myndigheten identifierat vissa kostnadsmissiga konsekvenser, bland annat i fråga om lärarlegitimation. Att meddela legitimationer till lärare och efter ansökan komplettera dessa är en del av Skolverkets uppdrag. Även om Skolverket eftersträvar en smidig och automatiserad hantering av lärares behörighet i legitimationerna med anledning av förslagen kan myndigheten konstatera att lärare kan komma att påverkas om ämnen ändras och detta innebär att lärarna behöver ansöka om eller komplettera sin legitimation. Ansökan om legitimation eller komplettering av legitimation är normalt förenad med en avgift för den sökande, 1 500 kronor för ansökan om legitimation och 750 kronor för komplettering.

Skolverket delar den bedömning regeringen gör i propositionen⁶¹ att sådana kompletteringar eller ändringar bör vara avgiftsfria för enskilda lärare och att det därför kan finnas behov av att se över regelverket om avgifter i detta avseende. Av propositionen framgår en beräkning av vilka kostnader som skulle uppstå för Skolverket om lärares legitimationer behöver ändras och uppskattar kostnaden till 6 miljoner kronor fördelade på tre år.

6.2 Konsekvenser för lärarlegitimation

När det gäller ändringar av lärares behörighet i legitimationerna med anledning av förslagen bör Skolverket, enligt regeringens proposition om ämnesbetyg⁶², eftersträva en så smidig och automatiserad hantering som möjligt. Detta eftersom sådana ändringar kommer att bero på att staten gör förändringar som den enskilde läraren inte kan påverka. I propositionen konstateras vidare att en ansökan normalt sett är förenad med en avgift för den sökande och att det kan finnas behov av att se över regelverket om avgifter i det avseendet. Skolverket har uppmärksammat regeringen på att förordningen om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare behöver ändras för att lärare inte ska behöva betala ansökningsavgift för att komplettera sin legitimation med nya ämnen.⁶³

Förslagen kommer att påverka lärare i olika omfattning (se ovan under respektive program). Vissa justeringar av ämnen bedöms underlätta förutsättningarna för lärare att bli

⁵⁹ 2 kap. 34 § skollagen.

⁶⁰ Prop. 2021/22:36.

⁶¹ Prop. 2021/22:36.

⁶² Prop. 2021/22:36.

⁶³ Skolverkets regeringsredovisning den 16 september 2022, dnr. 2020:1822.

behöriga i ämnet. Under respektive ämne ovan (se ovan under avsnitt A1) framgår vad som krävs för just det ämnet och vilken eventuell åtgärd som krävs av en redan legitimerad lärare för att kunna få ämnet i sin legitimation. Åtgärderna och Skolverkets hantering kommer att se olika ut beroende på om läraren redan har fått legitimation eller inte samt när i tid som läraren gör en ansökan till Skolverket. Det kommer även att skilja sig åt beroende på vilken behörighet som läraren har i sin legitimation.

Skolverket har nedan, för att på ett överblickbart sätt redovisa konsekvenser för lärarbehörigheter, placerat in samtliga föreslagna ämnen i tre grupper som föranleder olika typer av åtgärder från Skolverket och från den enskilda läraren:

1. Det nya ämnet har samma namn som det nuvarande ämnet som utgår

I dessa fall kvarstår lärarens behörighet och Skolverket behöver endast göra ett tillägg av det nya ämnets ämneskod i lärarlegitimationsregistret. Läraren behöver inte ansöka om komplettering av legitimationen för ett ämne som har kvar samma namn.

2. Det nya ämnet motsvarar ett av ett nuvarande ämne men har annat namn

I dessa fall kan Skolverket ge behörighet i det nya ämnet utifrån den tidigare behörigheten. Läraren behöver ansöka om att komplettera sin legitimation för att få behörighet i det nya ämnet. Dessa lärare kommer att kontaktas av Skolverket för mer information.

3. Det nya ämnet saknar motsvarighet i ett nuvarande ämne

I dessa fall behöver Skolverket göra en bedömning av lärarens utbildning och/eller yrkeserfarenhet för att pröva om läraren uppfyller kraven för att bli behörig i det nya ämnet. Läraren behöver därför ansöka om att komplettera sin legitimation med behörighet i det nya ämnet. Skolverket kommer att informera om när det blir möjligt att ansöka om behörighet i de nya ämnena.

Lärare som har fått beslut om legitimation före den 1 januari 2024

Lärare som har fått beslut om legitimation före den 1 januari 2024, då de nya ämnesplanerna föreslås träda i kraft, kommer att kunna ansöka om att komplettera sin legitimation för att bli behörig att undervisa i de nya ämnena. Skolverket kommer att kontakta de lärare som är behöriga att undervisa i ett eller flera nuvarande ämnen som Skolverket bedömer har en motsvarighet i ett nytt ämne. Dessa lärare kommer att behålla sin tidigare behörighet i nuvarande ämnen samt efter ansökan kunna få de nya motsvarande ämnena tillagda i sin legitimation. När nuvarande ämnen har upphört kommer de även att tas bort från lärarlegitimationsregistret. Skolverket har uppmärksammat regeringen på att en sådan komplettering utifrån nuvarande reglering innebär att läraren behöver betala en avgift.

En prövning mot de nya ämnena för en redan legitimerad lärare bygger på en bedömning där kunskapskraven för ett av dagens ämne motsvarar de kunskapskrav som krävs för ett eller flera nya ämnen. Det nya ämnet behöver därmed vara sprunget ur dagens ämne för att Skolverket ska kunna ge behörighet i det nya ämnet utifrån dagens ämne. Exempelvis bedömer Skolverket att lärare med behörighet att undervisa i nuvarande ämne *svenska* bör kunna bli behöriga att undervisa i de nya ämnena *svenska, litteratur* och *kreativt skrivande* då innehållet i det nuvarande ämnet *svenska* har delats upp i fler ämnen för att passa en ämnesutformad anpassad gymnasieskola.

En del lärare kommer inte att behöva ansöka om att komplettera sin legitimation. Det gäller om läraren enbart är behörig att undervisa i ämnen som inte delas och inte byter namn, exempelvis *lantbruksdjur*. Den redan beslutade behörigheten kvarstår och Skolverket uppdaterar lärarlegitimationsregistret så att det även framgår ämneskod för det nya ämnet

med samma namn. Om denna lärare vill prövas mot fler ämnen behöver läraren göra en ansökan om komplettering av sin legitimation, vilket är förenat med en ansökningsavgift.

Skolverket har kontrollerat hur stor andel av nuvarande ämnen som har en motsvarighet i de nya ämnena på gymnasial nivå och funnit att de allra flesta av nuvarande ämnen har motsvarigheter. Det innebär att de allra flesta lärare som har legitimation idag, efter ansökan om komplettering, kommer att kunna bli behöriga i nya ämnen. Men det finns ett antal av nuvarande ämnen som kommer att upphöra och som saknar motsvarighet bland de nya ämnena.

I anpassad gymnasieskola saknar ämnena *hjulustrustningsteknik* samt *material och verktyg* en motsvarighet bland de föreslagna nya ämnena. Per den 16 december 2022 finns det 107 lärare som endast är behöriga att undervisa i *material och verktyg* i gymnasieskolan. Samtliga lärare som har behörighet i *hjulustrustningsteknik* har också behörighet att undervisa i fler ämnen i anpassad gymnasieskola. Skolverket har granskat samtliga ärenden och funnit följande:

- 80 lärare bör, enligt Skolverkets bedömning, efter ansökan om komplettering kunna bli behöriga i fler ämnen i anpassad gymnasieskola utifrån sin behörighetsgivande examen.
- 27 lärare kan inte få någon ny behörighet i anpassad gymnasieskola utifrån sin behörighetsgivande examen.

Samtliga 107 lärare är dock behöriga att undervisa i andra skolformer och kommer därmed fortsatt ha ämnesbehörighet i sin legitimation efter det att ämnena upphävs. Skolverket bedömer att anställningsbarheten för de 27 lärare som förlorar sin ämnesbehörighet i mindre grad kommer att förändras, då behörighet att undervisa i enbart material och verktyg inte är tillräckligt för en lärartjänst på något yrkesprogram. Skolverket bedömer därför denna konsekvens som liten i förhållande till fördelarna med att införa de nya ämnena som föreslås.

Lärare som har en pågående ansökan den 1 januari 2024

Utgångspunkten för Skolverkets prövning av lärarlegitimationer är att lärare som har en pågående ansökan hos Skolverket den 1 januari 2024 kommer att kunna bli behöriga att undervisa i både nuvarande ämnen och i nya föreslagna ämnen. Skolverket bedömer det som nödvändigt att under en övergångsperiod ge ämnesbehörighet i både dagens ämnen och nya ämnen, eftersom undervisningen i gymnasial utbildning kommer att omfatta både nuvarande och nya ämnen under den perioden. Att legitimera på detta sätt innebär att det blir tydligt vad läraren är behörig att undervisa i. På så sätt undviks att lärare under denna period missgynnas i en anställningssituation. När nuvarande ämnen upphör kommer de även att tas bort från lärarlegitimationsregistret.

Lärare som ännu inte har ansökt om legitimation

Lärare som har en ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen eller motsvarande äldre examen (behörighetsgivande examen) men som ännu inte har ansökt om legitimation kommer, efter en prövning, att kunna få behörighet i de föreslagna nya ämnena. Detta gäller även för lärare som har antagits till ett yrkeslärarprogram i äldre ämnen och lärare som påbörjat ett ämneslärarprogram i äldre ämnen.

En lärare som ansöker om legitimation från och med den 1 januari 2024, och vars ansökan beslutas före det att nuvarande ämnen har upphört, kommer att kunna ansöka om och prövas mot behörighet både i nuvarande ämnen och i nya ämnen. De kommer alltså att kunna få sin ansökan prövad både mot nu gällande föreskrifter som rör s.k. vissa ämnen respektive yrkesämnen, och mot de nya föreslagna föreskrifterna. Vilka föreskrifter som blir aktuella att tillämpa i en ansökan styrs av vilka ämnen som läraren ansöker om att bli behörig i. När nuvarande ämnen har upphört kommer de även att tas bort från lärarlegitimationsregistret. En lärare som exempelvis har en yrkeslärarexamen i ämnet

livsmedels- och näringskunskap kommer alltså att kunna bli behörig att undervisa i såväl det nuvarande ämnet *livsmedels- och näringskunskap*, som i det nya motsvarande ämnet *mat och butik*.

När nuvarande föreskrifter inte längre ska tillämpas och nuvarande ämnen har upphört kommer en ansökan endast prövas mot behörigheter i nya ämnen. Om en lärare i en sådan situation ansöker med en behörighetsgivande examen omfattande nuvarande ämnen kommer Skolverket att bedöma vilka nya föreslagna ämnen som dessa lärares behörighetsgivande examen motsvarar. Lärare som exempelvis har en yrkeslärarexamen i ämnet *livsmedels- och näringskunskap* kommer då alltså inte att bli behörig att undervisa i detta ämne när det har upphört. Skolverket bedömer att läraren då i stället kommer att kunna bli behörig att undervisa i det nya ämnet *mat och butik*.

6.3 Jämställdhetsperspektiv och funktionshinderperspektiv

Skolverket bedömer att förslagen inte medför några negativa effekter för jämställdhetsperspektivet. Jämställdhet har förstärkts i vissa ämnesplaner utifrån ämnets karaktär i anpassade gymnasieskolan.

Skolverket bedömer också att förslagen om längre och mer sammanhållna ämnen samt färre detaljer i betygskriterierna kommer att gynna elever, inklusive elever med funktionsnedsättning.

Skolverket bedömer vidare att föreslagna nya värdeord i betygskriterierna gör det tydligare för potentiella arbetsgivare vilka kunskaper ett godkänt betyg motsvarar, vilket kan stärka elevernas möjligheter till etablering på arbetsmarknaden efter avslutad utbildning.

Skolverket bedömer avslutningsvis att kopplingen till ett framtida yrkesliv har stärkts i den anpassade gymnasieskolans nationella program och inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå genom att utbildningarna gjorts mer relevanta för arbetsmarknaden, vilket bör främja elevernas möjligheter till etablering och egen försörjning.

6.4 Nationella minoriteter

Då syftet med de föreslagna ändringarna är att stärka kvaliteten och likvärdigheten i undervisningen och skapa förutsättningar för mer rättvisande betyg bedömer Skolverket att förslagen kommer att få positiva effekter även för de nationella minoriteterna. Dessutom synliggörs de nationella minoriteterna ytterligare i Skolverkets förslag till ämnesplaner i de gemensamma ämnena i anpassade gymnasieskolan *historia, religionskunskap, svenska och svenska som andraspråk*.

I den tredje remissen som planeras till årsskiftet 2023–2024 avser Skolverket remittera förslag till ämnesplaner i *modersmål* och *minoritetsspråk*.

6.5 Konsekvenser för elever

Skolverket bedömer att förslagen är förenliga med barnkonventionens artiklar och bestämmelsen i 1 kap. 10 § skollagen om att barnets bästa ska vara utgångspunkten i all utbildning. Samråd och diskussioner har skett med elever, som till övervägande del stödjer förslagen.

Skolverket bedömer att förslagen som redovisas i denna konsekvensutredning ökar möjligheten till längre och mer sammanhållna ämnen som ger eleverna mer tid för lärande innan ett slutligt betyg sätts i ett ämne. Sammanhållna ämnen med progression kommer att minska fragmentiseringen och kan bidra till att öka elevers motivation, samt sänka den stress som kursbetygen skapar. Det kan också möjliggöra att mindre tid behöver läggas på

bedömning och betygssättning, vilket ger mer tid för undervisning och i och med det en bättre förberedelse för arbetslivet.

7. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Skolverket bedömer att förslagen inte påverkar de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

8. Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Särskilda hänsyn gällande tidpunkten för ikraftträdande

De ändringar i skollagen som innebär att ämnesbetyg införs i anpassade gymnasieskolan och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå trädde i kraft den 15 juli 2022. Bestämmelserna ska börja tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.⁶⁴ Som skäl till tidpunkten för ikraftträdande angavs i propositionen att Skolverket behöver tid för arbetet med styrdokumentsutveckling och för att huvudmännen, rektorerna och lärarna ska ha möjlighet till kompetensutveckling samt för att planera och organisera verksamheterna så att de är anpassade för det nya systemet. Vidare angavs att elever och föräldrar behöver få information i god tid inför val till gymnasieskola, gymnasiesärskola eller komvux.

Regeringen har ännu inte beslutat om ändringar i gymnasieförordningen eller förordningen om vuxenutbildning till följd av införandet av ämnesbetyg i skollagen.

När det gäller de förslag som Skolverket remitterar i denna omgång föreslår Skolverket att dessa ska träda i kraft den 1 januari 2024 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter utgången av juni 2025. Skälen till detta är att huvudmän ska hinna förbereda sig inför ämnesbetygens införande, att huvudmän som har tillstånd ska hinna ansöka om förnyade tillstånd och att Skolverket ska kunna utfärda behörigheter att undervisa i de nya ämnena i tid till tillämpningen.

Övergångsbestämmelser finns i skollagen

Enligt skollagens övergångsbestämmelser ska äldre bestämmelser fortfarande gälla för utbildning i anpassade gymnasieskolan som har påbörjats före den 1 juli 2025. För komvux ska äldre bestämmelser fortsatt gälla i fråga om kurser och sammanhållna yrkesutbildningar som har påbörjats före den 1 juli 2025. Efter den 30 juni 2030 ska dock utbildning inom gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå som har påbörjats före den 1 juli 2025 fullföljas enligt de bestämmelser som gäller för utbildning som har påbörjats efter den 30 juni 2025.

Programstrukturerna – ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Skolverket föreslår att de nya föreskrifterna för programstrukturer ska träda i kraft den 1 januari 2024 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. De nuvarande programstrukturerna kommer således fortsatt att vara tillämpliga för utbildning

⁶⁴ Införande av ämnesbetyg enligt lagen (2022:147) om ändring i skollagen (2010:800) samt införande av anpassad utbildning enligt lagen (2022:1317) om ändring i skollagen (2010:800).

som påbörjas före den 1 juli 2025. Skolverket avser att återkomma med förslag om upphävande av de nuvarande programstrukturerna.

Ämnesplanerna – ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Skolverket föreslår att ämnesplanerna ska träda i kraft den 1 januari 2024 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. I enlighet med övergångsbestämmelserna till skollagen kommer de nuvarande ämnesplanerna fortsatt vara tillämpliga på utbildning som påbörjats före den 1 juli 2025. Det innebär att de nuvarande ämnesplanerna kommer att behöva tillämpas parallellt med de nya under en viss övergångsperiod enligt vad som följer av övergångsbestämmelserna till skollagen.⁶⁵ Enligt övergångsbestämmelserna till skollagen framgår även att den som har påbörjat utbildning inom gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, komvux på gymnasial nivå eller komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå före den 1 juli 2025 senast den 30 juni 2030 får genomgå provning inom komvux enligt bestämmelserna i 20 kap. 40 § i den äldre lydelsen. Provning i en kurs får då göras bara hos en huvudman som erbjuder utbildning i ett ämne på en nivå som motsvarar den kurs som provningen gäller.

Behörighetsföreskrifterna – ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Skolverkets föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne

Skolverket föreslår att föreskrifterna ska träda i kraft den 1 januari 2024, det vill säga samtidigt som de nya ämnesplanerna föreslås träda i kraft. Eftersom Skolverket föreslår nya föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne föreslår Skolverket att nu gällande föreskrifter, Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne, upphävs i samband med att de nya föreskrifterna träder i kraft. De nya ämnesplanerna ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter utgången av juni 2025 och vid tidpunkten för ikraftträdandet gäller och tillämpas fortfarande nuvarande ämnesplaner i gymnasial utbildning.

UHR föreslår att deras likalydande föreskrifter om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen ska träda i kraft den 1 januari 2024 och tillämpas vid antagning till yrkeslärarutbildning som startar efter den 31 juli 2024. Detta innebär att sista gången studenter påbörjar yrkeslärarutbildningen utifrån nuvarande kunskapskriterier kommer att vara vårterminen 2024 (antagning hösten 2023). Yrkeslärarprogrammet omfattar 90 högskolepoäng, vilket motsvarar 1,5 års heltidsstudier eller 3 års studier på halvfart. De studenter som påbörjar en utbildning vårterminen 2024 och fullgör en yrkeslärarexamen med full studietakt kommer således att examineras i juli 2025. De studenter som påbörjar en utbildning vårterminen 2024 och fullgör en yrkeslärarexamen på halvfart kommer att examineras i januari 2027. Skolverkets utgångspunkt är att lärare som har fullgjort en yrkeslärarexamen med antagning utifrån nuvarande kunskapskriterier och ämnen inte ska missgynnas av förslagen till nya och förändrade ämnen och kunskapskriterier. Med anledning av detta bedömer Skolverket att det finns ett behov att säkerställa att lärare som är under utbildning kan meddelas behörighet i och undervisa i nuvarande ämnen, och som examen omfattar, i vart fall fram till utgången av juni 2027.

För att det ska vara möjligt att fortsatt kunna få legitimation och behörighet i de ämnen som nu tillämpas i gymnasial utbildning, bedömer Skolverket därför att nu gällande föreskrifter behöver kunna tillämpas under en övergångsperiod. Myndigheten föreslår därför att de nu gällande föreskrifterna, som föreslås upphävas, fortsatt ska gälla för den som ansöker om att bli behörig i ett ämne enligt de upphävda föreskrifterna, dock längst till utgången av juni 2027.

⁶⁵ Se ikraftträdande och- övergångsbestämmelser till lagen (2022:147) om ändring i skollagen.

Skolverkets föreskrifter om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i vissa ämnen i anpassade gymnasieskolan

Skolverket föreslår att föreskrifterna ska träda i kraft den 1 januari 2024, det vill säga samtidigt som de nya ämnesplanerna föreslås träda i kraft. Eftersom Skolverket föreslår nya föreskrifter om föreslår nya föreskrifter om vad som krävs för att lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i s.k. vissa ämnen i anpassade gymnasieskolan föreslår Skolverket att nu gällande föreskrifter, Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2017:102) om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för vissa ämnen i gymnasiesärskolan, upphävs i samband med att de nya föreskrifterna träder i kraft. De nya ämnesplanerna ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter utgången av juni 2025 och vid tidpunkten för ikraftträdandet gäller och tillämpas fortfarande nuvarande ämnesplaner i gymnasial utbildning. För att det ska vara möjligt att fortsatt kunna få legitimation och behörighet i de ämnen som nu tillämpas i gymnasial utbildning, bedömer Skolverket därför att nu gällande föreskrifter behöver kunna tillämpas under en övergångsperiod. Till skillnad mot föreskrifterna om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne saknas det högskoleutbildningar som påverkas av att kriterierna för relevant kompetens ändras. Därför finns det inte ett motsvarande behov av att säkerställa att lärare som är under utbildning inte missgynnas av förslagen på nya och förändrade ämnen och krav för behörighet i dessa ämnen. Myndigheten föreslår därför att de nu gällande föreskrifterna, som föreslås upphävas, fortsatt ska gälla för den som ansöker om att bli behörig i ett ämne enligt de upphävda föreskrifterna, dock längst till utgången av juni 2025.

Behov av speciella informationsinsatser

Skolverket kommer att bistå huvudmän med informations- och implementeringsinsatser inför ett införande av ämnesbetyg inom anpassade gymnasieskolan och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

B Kommuner och regioner

I propositionen redogjordes för konsekvenser av ämnesbetygsreformen. Här tar Skolverket upp konsekvenser som mer precist följer av Skolverkets förslag. Skolverket bedömer att förändringarna får vissa konsekvenser för kommuner och regioner i egenskap av huvudmän för utbildningen. Det kommer bland annat att innebära behov av att se över bemanning i samband med att utbildningar och behörighetskrav för lärare ändras samt att se över organiseringen av utbildningarna och att planera för implementering.

Den kommunala självstyrelsen regleras bland annat i 14 kap. regeringsformen (RF). Enligt 14 kap. 3 § RF bör en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den. Innebörden av bestämmelsen är att en eventuell inskränkning i den kommunala självstyrelsen ska prövas mot en proportionalitetsprincip. Förslagen som omfattas av den här konsekvensutredningen bedöms inte innebära några utökade skyldigheter för de kommunala huvudmännen, utan bedöms ligga inom ramen för huvudmannens normala ansvar, och bedöms alltså inte innebära någon inskränkning i den kommunala självstyrelsen.

C Företag

De förslag som omfattas av denna konsekvensutredning rör såväl offentliga som enskilda huvudmän och andra enskilda utbildningsanordnare. De bedömningar som Skolverket gör i fråga om konsekvenser ovan gäller också enskilda huvudmän för fristående skolor på samma sätt som de kommunala huvudmännen.

Enskilda utbildningsanordnare med betygsrätt inom vuxenutbildningen kan behöva uppdatera sina ansökningar då tillstånd idag ges på kurs och kurskod. Skolverkets förslag på nya ämnen med nya ämnes- och nivå-koder kan medföra ett förnyat ansökningsförfarande för enskilda utbildningsanordnare inom vuxenutbildningen som önskar betygsrätt inom de föreslagna ämnena.

Informations- och implementeringsinsatser och stöd kommer även att riktas till enskilda huvudmän och vissa andra enskilda utbildningsanordnare. Förslagen bedöms inte få effekter av betydelse för dessa företags arbetsförutsättningar eller konkurrensförmåga.

D Samråd

I arbetet har ämnesexperter anlåtts, framför allt lärare och skolledare inom anpassade gymnasieskolan och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå. Rektorer och lärare har under beredningsprocessen getts möjligheter att lämna synpunkter på de reviderade ämnesplanerna. De nationella programråden har också deltagit i arbetet med förslagen med synpunkter och förslag.

Samråd har skett med olika referensgrupper för de gymnasiegemensamma ämnena i anpassade gymnasieskolan där lärare och elever från anpassade gymnasieskolan och vuxenutbildningen ingått.

Under arbetet med regeringsuppdragen har Skolverket inbjudit en rad intressenter till olika samråd, exempelvis olika intresseorganisationer och i vissa fall arbetsgivare. Synpunkter har inhämtats från bland annat FUB, Riksgymnasiet i Örebro, Institutet för språk och folkminnen, Riksidrottsförbundet med tillhörande specialidrottsförbund, SPSM samt ett antal universitet och högskolor.

Skolverket har även haft möten med företrädare för de nationella minoriteterna, funktionshinderorganisationer och läromedelsförlagen. Samråd har vidare hållits med olika myndigheter och organisationer, till exempel UHR, UKÄ, Skolinspektionen, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Vuxenutbildning i samverkan (VIS) och universitet och högskolor med lärarutbildning.

Utöver dessa samråd inom ramen för uppdraget har Skolverket en löpande referensverksamhet, där lärare, rektorer, elever och andra intressenter har möjlighet att delge erfarenheter av och synpunkter på styrdokumentet.

E Kontaktpersoner

Vid eventuella frågor, kontakta enheten för gymnasieskola:

Anna Jägberg, undervisningsråd anna.jagberg@skolverket.se eller

Eva Ekstedt Salzmänn, undervisningsråd eva.ekstedt.salzmänn@skolverket.se.